

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

Daňové aspekty sdílené ekonomiky

Tax Aspects of Sharing Economy

Bc. Klára Koblencová

Plzeň 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Daňové aspekty sdílené ekonomiky“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 05. 05. 2021

v. r. Klára Koblencová

Poděkování

Tímto bych chtěla upřímně poděkovat Ing. Pavlíně Hejdukové, Ph.D., za odborné vedení, pomoc a cenné rady při tvorbě této diplomové práce. Zároveň děkuji svému příteli a rodině za podporu při jejím zpracování a po celou dobu studia.

Obsah

Úvod	7
Cíl práce a metodika řešení.....	8
1 Sdílená ekonomika.....	9
1.1 Vývoj sdílené ekonomiky	9
1.2 Charakteristiky a princip fungování sdílené ekonomiky	11
1.3 Odvětví sdílené ekonomiky.....	14
1.3.1 Ubytování.....	14
1.3.2 Doprava.....	17
1.3.3 Finance.....	20
2 Velikost sdílené ekonomiky.....	22
3 Regulace sdílené ekonomiky	26
3.1 Význam regulace.....	26
3.2 Mezinárodní pojetí regulace.....	27
3.3 Regulace sdílené ekonomiky z pohledu ČR.....	30
4 Zdanění sdílené ekonomiky – v rámci legislativy ČR.....	33
4.1 Daň z příjmů fyzických osob	33
4.2 Daň z přidané hodnoty	35
4.3 Místní poplatek z pobytu.....	37
4.4 Silniční daň.....	38
5 Daňové aspekty vybraných společností.....	39
5.1 Uber.....	39
5.1.1 Daň z příjmů fyzických osob	42
5.1.2 Daň z přidané hodnoty	45
5.1.3 Silniční daň	47

5.1.4	Zhodnocení.....	49
5.2	Airbnb.....	51
5.2.1	Daň z příjmů fyzických osob.....	54
5.2.2	Daň z přidané hodnoty	57
5.2.3	Místní poplatek z pobytu.....	58
5.2.4	Zhodnocení.....	60
6	Regulace sdílené ekonomiky v ČR.....	63
6.1	Doporučení pro rozvoj sdílené ekonomiky v ČR	65
	Závěr.....	68
	Seznam použitých zdrojů.....	69
	Seznam tabulek.....	79
	Seznam obrázků	80
	Seznam použitých zkratk.....	81
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Sdílená ekonomika se stává fenoménem současné moderní společnosti. Jejím modelem je sdílení aktiv, která nejsou dostatečně využita, za účelem snížení nákladů a generování dodatečného příjmu. Přestože je sdílená ekonomika aktuálně negativně ovlivněna dopady celosvětové pandemie Covid-19, dá se očekávat, že vzhledem k předchozímu vývoji, neustálému vzestupu digitální komunikace a možností komunikačních technologií, bude mít tato ekonomika velký rozmach i v budoucnosti. Vzhledem k těmto skutečnostem je důležité věnovat pozornost aspektům jejího zdanění a přijímaným regulacím.

Úprava daňového zatížení ovlivňuje jak poskytovatele těchto služeb, tak platformy, které danou službu zprostředkovávají. Problémem, na který zákonodárci a odborná veřejnost neustále narážejí je nastavení jasných a transparentních pravidel této specifické oblasti tak, aby nedocházelo k narušování podnikatelského prostředí.

Diplomová práce se nejprve zabývá základní charakteristikou, vývojem a fungováním sdílené ekonomiky. Představena jsou její nejrozšířenější odvětví, tedy oblast ubytování, dopravy a financí. Vzhledem k zaměření této práce jsou v rámci příslušných odvětví představeny platformy Airbnb a Uber.

Další část práce se věnuje velikosti sdílené ekonomiky v rámci národního hospodářství pro posouzení důležitosti zavádění právních regulací a zvýšené pozornosti státu na tuto oblast ekonomiky.

Na výše uvedené navazuje část zabývající se významem regulatorních opatření sdílené ekonomiky a jejich podob přijímaných na mezinárodní úrovni a v rámci České republiky. Poté je řešena problematika zdanění sdílené ekonomiky ve smyslu legislativy České republiky. Pozornost je věnována daním souvisejícím s poskytováním sdílených služeb.

Následuje analýza daňových aspektů vybraných společností, kterými jsou Airbnb a Uber. V závěru analýzy každé společnosti je uvedeno zhodnocení, které obsahuje představení odborných názorů veřejnosti včetně vlastních názorů na rozličné aspekty daní a související regulatorní opatření.

Poslední kapitola je věnována navrhovaným regulacím a v samotném závěru práce se nachází několik doporučení pro rozvoj a regulaci sdílené ekonomiky v České republice.

Cíl práce a metodika řešení

Diplomová práce se zaměřuje na sdílenou ekonomiku, a to především z hlediska zdanění a regulací jejich vybraných forem. Hlavním cílem této diplomové práce je zhodnotit stávající stav vybraných forem sdílené ekonomiky a navrhnout vhodná doporučení pro efektivní rozvoj sdílené ekonomiky v České republice. Za účelem naplnění toho cíle, byly v diplomové práci využity následující postupy řešení:

- vyhotovení literární rešerše;
- deskripce základních hledisek sdílené ekonomiky včetně jejich odvětví, velikosti, regulace v mezinárodním i českém právním kontextu a zdanění vybraných odvětví v rámci legislativy ČR;
- analýza, komparace a syntéza daňových aspektů vybraných forem sdílené ekonomiky včetně vlastních výpočtů provedených na základě dostupných statistických dat;
- formulace navrhovaných regulatorních opatření;
- syntéza zjištěných skutečností.

Teoretická východiska jsou zpracována zejména s využitím literární rešerše a deskripce, a to za účelem získání podkladů pro aktuální pohled na problematiku sdílené ekonomiky. Nejprve je sdílená ekonomiky obecně charakterizována, poté jsou představena její odvětví včetně konkrétních forem a následuje pohled na její význam v rámci národního hospodářství. Dále je představena problematika regulací a zdanění sdílené ekonomiky.

Provedená analýza daňových aspektů vybraných forem sdílené ekonomiky se zaměřuje na společnost Airbnb (sdílené ubytování) a společnost Uber (sdílená přeprava). V této části jsou analyzovány dostupné statistické údaje a vlastní výpočty dopadů daní do příslušných rozpočtů. V rámci analýzy dochází k propočtům daně z příjmů fyzických osob, daně z přidané hodnoty, místních poplatků z pobytu a silniční daně. U analýz Airbnb i Uber je provedena komparace jednotlivých přístupů ke zdanění, analýza potenciálních daňových úniků a syntéza poznatků s celkovým zhodnocením.

Závěrečná analýza se zabývá aktuálně navrhovanými regulatorními opatřeními včetně jejich vlastního zhodnocení. V závěru práce se nachází doporučení pro rozvoj sdílené ekonomiky v ČR a je uvedeno shrnutí řešené problematiky, a to na základě syntézy.

1 Sdílená ekonomika

Následující podkapitoly obsahují pohled do historie a současnosti vývoje sdílené ekonomiky, její charakteristiky a principy fungování. Dále jsou představeny sektory, ve kterých se sdílená ekonomika nejčastěji vyskytuje, přičemž podrobněji je definována oblast ubytování, dopravy a finančních služeb.

1.1 Vývoj sdílené ekonomiky

Může vznikat mylný dojem, že sdílená ekonomika je nový koncept, který je spojený s moderní dobou. Ve skutečnosti se jedná o nástroj, který lze identifikovat již v dávné historii. Lidé dříve žili v malých komunitách, což bylo ideálním místem pro sdílení statků, jelikož mezi členy existovala vzájemná důvěra. Vzhledem k ekonomické situaci nebylo běžné, aby každý jednotlivec vlastnil veškerá potřebná aktiva, a tak je bylo zapotřebí sdílet napříč komunitou (Belk, Eckhardt a Bardhi, 2019).

Norberg (2017) uvádí, že s narůstajícím blahobytem se však toto sdílení stávalo více možností než nutností. Narůstající urbanizace zvyšovala míru anonymity, a sdílení tak bylo čím dál obtížněji realizovatelné, a to především v důsledku ztráty důvěry. Její význam dále poklesl s růstem ekonomiky a s narůstajícím množstvím dostupného spotřebního zboží.

Sdílení v současnosti

K opětovnému vzestupu sdílené ekonomiky přispěl rozmach digitálních technologií, celosvětové pokrytí vysokorychlostním internetem a velká recese (2008–2009), která zapříčinila pokles blahobytu a zvýšení nezaměstnanosti, což vedlo k tlaku na inovativní a strukturální změny. V této době nebyly dostupné statky dlouhodobé spotřeby a vlastníci nemovitostí využili této situace pro generování příjmů pomocí krátkodobého pronájmu. I když se s postupem času nedostupnost tohoto zboží snížila, existence inovací a moderních technologií zajistila značnou expanzi sdílené ekonomiky. Nedostatek důvěry je řešen recenzním systémem, kdy zájemci mohou vidět hodnocení poskytovatele od předchozích uživatelů a zároveň jsou tito poskytovatelé předem prověřováni prostřednictvím platformy, přes kterou chtějí svá aktiva sdílet. Tímto zabezpečením je tedy do značné míry omezen faktor důvěry, který bránil sdílené ekonomice v rozmachu (Marek, Franče, Němec, Bolková, Novotná a Krchnivá, 2017).

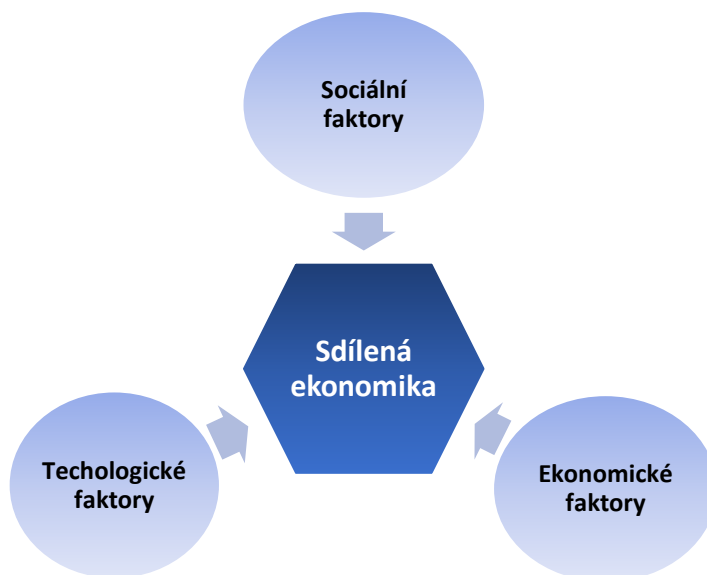
Spolu s rozmachem sdílené ekonomiky dochází k rozvoji nových druhů podnikání. Woskow (2014) uvádí, že současná generace obchodníků dosahuje nových zdrojů příjmů prostřednictvím aktiv a dovedností, které vlastní. Příkladem je poskytování pronájmu vnitřních prostor za úplatu.

Zájem lidí o sdílenou ekonomiku roste především kvůli snadnému přístupu k dočasně využívaným aktivům a službám. Tento krátkodobý pronájem je pro ně ekonomicky výhodnější než vlastnictví. Motivaci ke sdílení podporují výhody, které sdílená ekonomika přináší. Jedná se např. o regulaci nákladů spojených s vlastnictvím a údržbou, plné využití zdrojů či poskytovanou širší sortimentu produktů a služeb. Rozšiřující se nabídka přináší pozitiva ve formě zkvalitnění celkových služeb. Organizace přicházejí na trh s různorodými produkty a službami v co nejvyšší kvalitě pro udržení pozice na rozvíjejícím se trhu (Úřad vlády ČR, 2017a; Belyh, 2019).

Akcelerátory sdílené ekonomiky

Podle Böckmanna (2013) působí v posledních letech na značný rozvoj sociální ekonomiky následující faktory, které zachycuje Obrázek 1. Níže jsou poté uvedené faktory definovány.

Obrázek 1: Faktory sdílené ekonomiky

Zdroj: Böckmann (2013), zpracováno autorkou

- **Sociální faktory** jsou zastoupeny především vnímáním dopadů vlastního jednání na ekologii, a to zejména u mladší generace. Dále lze do této kategorie řadit zahušťování měst a s ním spojené zhoršené podmínky dopravní situace.

Snahou je tedy nalézání alternativních řešení v podobě sdílené spolujízdy či sdílení automobilů (Davlembayeva, Papagiannidis a Alamanos, 2020).

- **Faktory ekonomické** představují zejména lepší efektivitu využití dopravních prostředků, bytových prostor, náradí atd. Za pomoci digitálních platforem, které umožňují jejich sdílení, je možné redukovat náklady na pořízení a provoz. Navíc lze také získat dodatečné příjmy. Zřetelným faktorem je zde tzv. cena za užívání, která je díky sdílení významně nižší než při nutnosti vlastnictví daného aktiva. Lidé tak mají přístup k užívání luxusních statků, které by si za jiných okolností nemohli dovolit (Frenken, Meelen, Artes a Van de Glind, 2015).
- Mezi **technologické faktory** lze zařadit rozvoj sociálních sítí a chytrých mobilních telefonů či pokrok u platebních systémů. Díky nim je možné v rámci digitálních platforem uskutečnit platbu za zprostředkované služby jednoduše online (Böckmann, 2013).

1.2 Charakteristiky a princip fungování sdílené ekonomiky

Vzhledem k neexistenci všeobecně uznávané definice sdílené ekonomiky v odborné literatuře, je velmi složité ji přímo definovat. Sdílenou ekonomiku je přesto možné chápat v širším pojetí jako preferování přístupu k výrobním faktorům a ke zboží pomocí digitálních technologií před jejich osobním vlastnictvím (Marek et al., 2017).

S pojmem sdílené ekonomiky pracuje např. odbornice na problematiku sdílení pomocí digitálních technologií Botsman (2015), která ji vymezuje jako určitý systém ulehčující sdílení aktiv, která by jinak nebyla využita mezi jedinci nebo společnostmi, a to buď za úplatu, či zcela zdarma.

Stephany (2015) definuje sdílenou ekonomiku následovně: „*Sdílení ekonomiky je hodnota, pokud jde o nedostatečné využívání aktiv a jejich zpřístupnění online komunitě, což vede ke snížené potřebě vlastnictví těchto aktiv.*“

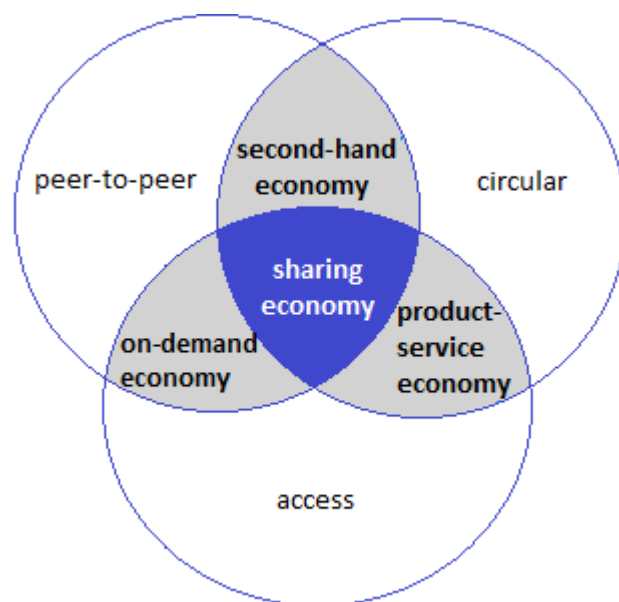
Další vhodná definice se nachází v English Oxford Living Dictionaries (2018), podle něhož se jedná o „*ekonomický systém, v němž jsou aktiva nebo služby sdíleny mezi soukromými osobami, ať již bezplatně nebo za poplatek, obvykle prostřednictvím internetu.*“

Goudin (2016) představuje definiční znaky sdílené ekonomiky zpracované pro Evropský parlament. Dle jeho studie snižuje sdílená ekonomika transakční náklady,

keré by bez současných digitálních technologií vznikaly při vyhledávání druhé strany pro najímání aktiv. Absence těchto transakčních nákladů má významný vliv na nižší ceny nájmu těchto aktiv oproti klasickým pronájům. Díky tomu jsou cenově dostupnější širšímu spektru potenciálních nájemníků. Prostřednictvím sdílení je také zvyšováno využití daného aktiva, jelikož může být pronajímáno v době, kdy jej jeho vlastník nemá potřebu využívat.

Stanovit definiční znaky je významné, jelikož se lze v souvislosti se sdílenou ekonomikou setkat s více možnými termíny, kterými jsou např.: circular economy, peer-to-peer nebo např. access economy. Tyto termíny vyjadřují vždy jinou podstatu, ale v jistém souhrnu ji naplňují, viz Obrázek 2.

Obrázek 2: Sdílená ekonomika – odlišná označení

Zdroj: Frenken a Schor (2017), zpracováno autorkou

1) Peer-to-peer

Způsob sdílení peer-to-peer představuje způsob sdílení, kde se uskutečňuje směna zboží či služeb pouze přímo mezi spotřebiteli. Společnosti zde pomocí online platformy zprostředkovávají propojení spotřebitele, který potřebuje přístup k dovednostem či majetku se spotřebitelem, který tyto dovednosti nebo majetek momentálně nevyužívá (Dervojeda et al., 2013).

2) Circular economy (cirkulační ekonomika)

V cirkulační ekonomice je dle Vebera, Krajčíka, Hrušky, Makovského et al. (2016) kladen důraz spíše na opakované užití zdrojů než na samotné sdílení. Hlavním cílem je tedy vyzdvihnout ekologii a redukovat jednorázovou spotřebu.

3) Access economy (přístupová ekonomika)

Dle tohoto přístupu není pro většinu subjektů hlavní motivací k využívání sdílené ekonomiky samotné sdílení, ale především to, že digitální platformy umožňují jednodušší a levnější přístup ke statkům a službám. Právě tato přístupová ekonomika je označována jako nejpřesnější pro sdílenou ekonomiku, neboť právě jednoduchost a finanční dostupnost se stává hlavním důvodem zvýšeného zájmu spotřebitelů a stojí tak za narůstajícím úspěchem platform poskytovajících sdílení (Eckhardt a Bardi, 2015).

Princip fungování

Principem fungování sdílené ekonomiky je na základě Botsmanové a Rodgerse (2010) střet zájmu poptávky, nabídky a zprostředkovatele. Stranu poptávky představuje uživatel, strana nabídky je zastoupena poskytovatelem a zprostředkovatel vystupuje ve většině případů jako digitální forma umožňující technologické propojení uživatele a poskytovatele. Jak uvádí Pichrt, Boháč a Morávek (2017), některými zprostředkovateli jsou stanoveny podmínky, kterými se veškerá nabídka statků a služeb musí bezpodmínečně řídit. Na základě těchto pravidel je dále ovlivněna právní povaha a schopnost regulace zprostředkovatelů.

Motivací při účasti na sdílené ekonomice může být dostupnost daného zboží pro spotřebitele, kteří by si ho za jiných podmínek nemohli dovolit. Spotřebitelé tak nemají potřebu danou věc vlastnit. Subjekt, který danou věc pronajímá, má naopak přebytek těchto prostředků a může tak využít jejich nadbytečnost k dalšímu zhodnocení. Hlavním předpokladem pro funkčnost principu fungování je výhodná transakce pro obě strany obchodu, tzv. win-win situace, kterou představuje finanční úspora. Dále může tato ekonomika z pohledu trhu práce nabídnout možnost flexibilní pracovní doby a vidinu příjmového (Andreotti, Anselmi, Eichhorn, Hoffmann a Micheli, 2017; Veber et al., 2016).

Dervojeda et al. (2013) ve své publikaci vymezili typy trhů podle aktérů, kteří se do směny zapojují. Trh může být rozdělen na tři druhy:

- **C2C (customer-to-customer) / P2P sharing (peer-to-peer)**, který již byl definován výše v této kapitole a lze sem řadit např. společnosti Uber a Airbnb, které zprostředkovávají sdílení aktiv za úplatu. Příkladem může být také nekomerční služba Couchsurfing, prostřednictvím které mohou majitelé bytů sdílet zdarma tato aktiva s ostatními.
- **B2C sharing (business-to-customer)**, jenž spočívá v komerčním sdílení konkrétního majetku mezi podnikem či institucí a spotřebiteli za úplatu. Příkladem B2C je booking.com, kde si můžou uživatelé prostřednictvím online platformy zarezervovat ubytování napříč celým světem (Pryhodko, 2017). Dalším příkladem může být dle Marka et al. (2017) sdílení aut mezi spotřebiteli a vlastníky vozů, kterými jsou převážně automobilky (např. DriveNow od společnosti BMW).
- **B2B sharing (business-to-business)**, který představuje sdílení v rámci firem nebo institucí. Společnosti si mohou navzájem pronajmout nevyužité prostory či jiná aktiva, čímž jsou schopny snížit nadbytečné náklady na jejich provoz, a navíc získat nový zdroj příjmů. Tento koncept nabízí kupříkladu portál BookingB2B, kde na jedné straně vystupují majitelé hotelů a na straně druhé cestovní kanceláře (Pryhodko, 2017).

1.3 Odvětví sdílené ekonomiky

Během let svého působení se sdílená ekonomika stala součástí mnoha oblastí. Hovořit lze o všeobecně známých odvětvích dopravy či ubytování, ale stále výraznější se stává také v rámci sdílení schopností a dovedností, práce, nářadí, zvířat, stravování či místních dodávkových služeb (Fraiberger a Sundararajan, 2017).

Podrobné členění odvětví sdílené ekonomiky uvádí Marek et al. (2017). Jedná se o ubytování, komerční prostory, dopravu, finance, služby a nájem práce, vzdělávání, pracovní nářadí a jiné statky dlouhodobé spotřeby, média a cloudové služby. Nejrozšířenějšími a nejvlivnějšími odvětvími jsou však oblasti ubytování, dopravy a financování. Z tohoto důvodu budou uvedena odvětví v následujícím textu blíže specifikována.

1.3.1 Ubytování

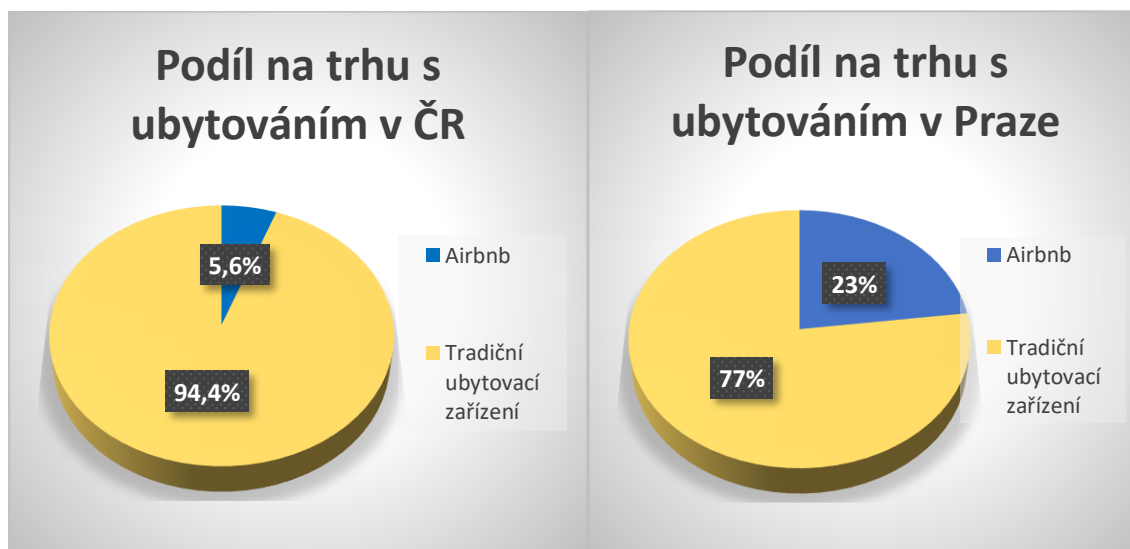
V současnosti se na trhu vyskytuje mnoho subjektů poskytujících ubytovací služby. Je možné se setkat s tradičními ubytovacími zařízeními, která představují hotely,

penzióny, ubytovny či kempy. Poté zde vystupují platformy zprostředkovávající hromadná ubytovací zařízení (Trivago, Booking atd.) a dále se zde nacházejí platformy, které nabízejí krátkodobé pronájmy pomocí sdílení. Světově nejvýznamnějším poskytovatelem krátkodobých služeb sdíleného ubytování je digitální platforma Airbnb. Hlavním motivačním faktorem je z velké části cenová dostupnost sdíleného ubytování oproti tradičním ubytovacím zařízením. Dalším zástupcem na tomto trhu jsou např. platformy Couchsurfing či HouseSitMatch, které fungují na neziskové bázi. V rámci těchto služeb je zájemcům od vlastníka nemovitosti poskytován krátkodobý pobyt nebo přespání zcela zdarma. Cílem uživatelů těchto platform není primárně zisk, ale např. skutečnost, že se rádi seznamují a chtějí poznat nové lidi (Úřad vlády ČR, 2017a).

Nevýhodou sdíleného ubytování je dle Úřadu vlády ČR (2017a) fakt, že se tato oblast pohybuje mimo předpisy, které stanovují regulace způsobu provozu hotelů. Důsledkem této situace mohou být zvýšená rizika nesplnění požadovaných hygienických, požárních či stavebně-technických stanov, což může představovat sníženou kvalitu ubytování a výskyt bezpečnostních rizik. Problémem sdíleného ubytování je, že mnoho poskytovatelů se neúčastní pojištění nebo neplatí daně, které jim na základě sdílení vznikají a jsou povinni je odvést příslušnému úřadu. Často tak dochází k nedodržování zákonů a regulací platných v daném státě. Dalším negativním dopadem sdíleného ubytování jsou narůstající ceny na trhu s nemovitostmi. Příčinou je rapidní nárůst těchto služeb a skutečnost, že pro vlastníka nemovitosti může být ekonomicky výhodnější pronajímat svou sekundární ve většině případů nevyužívanou nemovitost formou krátkodobého pronájmu namísto dlouhodobého. Dopadem této situace může být zdražování dlouhodobých pronájmů a tlak na lidi, kteří jsou z ekonomických důvodů nuceni pronajmout nebo podnajmout své obydlí, aby si mohli z hlediska finančních možností dovolit zůstat v dané lokalitě.

Ve srovnání podílu na trhu s ubytováním v České republice dosahuje Airbnb 5,6 % a tradiční ubytovací zařízení 94,4 %. Výraznější zastoupení má Airbnb v Praze, kde jeho podíl na trhu s ubytováním představuje 23 % a tradiční ubytovací zařízení zaujímají 77 % trhu.

Obrázek 3: Podíl na trhu s ubytováním v ČR a v Praze

Zdroj: Marek et al. (2017), zpracováno autorkou

Společnost Airbnb

Portál Airbnb, Inc. je důvěryhodným prostředkem pro celosvětové poskytování nebo rezervování ubytování online prostřednictvím internetu, chytrých mobilních telefonů či tabletů. Zájemci mohou přes portál vyhledávat ubytování v různých cenových relacích ve více než 220 zemích a regionech, 100 000 městech a z celkového počtu 5,6 milionu aktivních nabídek. Možnost zpeněžit svá nevyužitá aktiva tedy nabízí Airbnb svým uživatelům tím, že je mohou poskytnout k pronájmu několika milionům zájemců po celém světě (Airbnb, 2021c).

Zakladateli společnosti Airbnb jsou Brian Chesky, Joe Gebbia a Nathan Blecharczyk. Dle Forbes Media LLC (2021) patří všichni tři zakladatelé mezi 200 nejbohatších lidí Ameriky. Oficiálně své služby začala společnost Airbnb nabízet 11. srpna 2008 a nesla název AirBed & Breakfast. Sídlo společnosti se nachází v USA v San Franciscu. Airbnb uvádí, že jejich hostitelé jsou lidé, kteří sdílejí své světy tak, aby se u nich hosté cítili jako doma. Vizí úspěšné společnosti je podle nich především starost o všechny zúčastněné strany (hostitele, hosty, komunity). Brian Chesky je generálním ředitelem a tvůrcem strategie a poslání společnosti. Joe Gebbia je předsedou týmu Samara, který je orientovaný na budoucnost vývojového týmu a dále je předsedou nové neziskové organizace Airbnb.org, která pomáhá lidem v krizi nalézt místa, kde by mohli žít v rámci mimořádných událostí spojených s přírodními katastrofami a v neposlední řadě

s pandemií COVID-19. Nathan Blecharczyk představuje zásadní článek pro oblast strategického řízení v rámci celosvětového podnikání (Airbnb, 2021c).

Při výběru ubytování si musí host pomoci online platformy nejprve vybrat lokalitu a místo, které požaduje. Je možné si pronajmout téměř vše k bydlení od bytů a domů až po bydlení na lodi či na stromě. Následně si může o vybraném místě a hostiteli zjistit informace, které potřebuje. Nabídka ubytování obsahuje popis, který napíše hostitel a dále se zde nachází různé komentáře a hodnocení návštěvníků, kteří už mají s tímto místem zkušenosti. Recenze mohou být návštěvníky vkládány až po absolvování pobytu u hostitele, nemůže tak dojít k situaci, že by hostiteli někdo záměrně přikládal negativní hodnocení. Jakmile si zákazník vybere ubytování, spojí se s hostitelem a pobyt zaplatí (peníze obdrží hostitel až v okamžik ubytování hosta). Výhodou tohoto bydlení jsou především různá doporučení na výlety, památky, restaurace či dopravu od hostitelů, kteří jsou v dané oblasti místní a vše již dobře znají (Airbnb, 2021c).

Je zapotřebí zmínit, že dle Krstanova (2020) má Airbnb v současnosti velké problémy v souvislosti s pandemií COVID-19. Vzhledem k omezenému cestování a pohybu osob napříč celým světem má společnost Airbnb za rok 2020 miliardové ztráty. V Evropských zemích byly mnohdy rezervace srazeny až k nule. Aktuálně služby Airbnb využívají pouze hosté, kteří jsou pracovníky tzv. první linie a museli se kvůli své práci přesunout ze svých domovů. Společnost obdržela od investorů finanční pomoc v podobě dluhového financování ve výši několika miliard korun, což ale na uhrazení ztrát, které budou stále narůstat, nestačí. Zakladatelé věří, že po skončení pandemie bude po byznysové stránce vše jako dřív. Bohužel ale nikdo neví, kdy tato situace nastane.

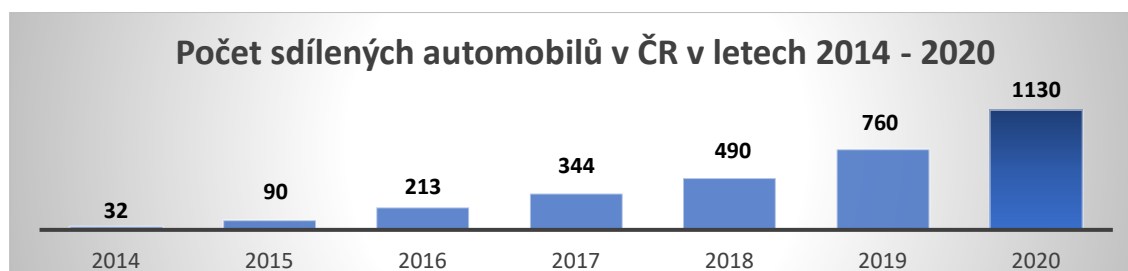
1.3.2 Doprava

V oblasti dopravy má sdílená ekonomika velký potenciál. Formami sdílené ekonomiky v odvětví dopravy mohou být alternativní taxi služby, carsharing nebo carpooling. Prostor pro sdílení je v tomto segmentu z důvodu malého využití osobních automobilů a zároveň z důvodu, že pořízení vlastního automobilu je drahou záležitostí. Tato aktiva ztrácí přibližně 80-95 % svého času hodnotu, jelikož je jejich majitelé po tuto dobu nevyužívají. Parametrem pro jejich nevyužití jsou také volné sedačky, kterými daný automobil v průběhu jízdy disponuje. Díky sdílení mají lidé z nižší příjmové skupiny možnost přístupu k pronájmu luxusnějších automobilů, které by si za jiných podmínek

nemohli dovolit vlastnit. Výhodou sdílení může být omezení výskytu aut na silnicích a s tím spojené nižší nároky na množství parkovacích míst (Česko v datech, 2018).

Carsharing neboli sdílení aut má dle Česko v datech (2018) v České republice pět poskytovatelů, kterými jsou Anytime, HoppyGo, Autonapůl, AJO.cz a CAR4WAY. Jejich hlavním cílem je úspora nákladů, zvýšení využití automobilů a získání většího prostoru ve městech. Jak uvádí Asociace českého carsharingu (2021), počet sdílených aut v ČR vzrostl z 32 kusů v roce 2014 na 1 130 kusů v roce 2020 (viz Obrázek 4).

Obrázek 4: Počet sdílených automobilů v ČR v letech 2014-2020

Zdroj: Asociace českého carsharingu (2021), zpracováno autorkou

Konkrétně v Plzni a jejím okolí se vyskytuje možnost carsharingu prostřednictvím platformy Karkulka. Jedná se o doplňkovou službu Plzeňských městských dopravních podniků, která nabízí sdílení automobilů pro jednotlivce, rodiny, podnikatele i firmy. Smyslem ježdění s Karkulkou je úspora peněz, jízda bez starostí, šetření životního prostředí či vlastnictví vozidla pouze v případě, kdy ho dotyčný opravdu potřebuje. Zákazníci se mohou registrovat a následně uskutečňovat rezervace prostřednictvím mobilní aplikace Karkulka či webových stránek. Platbou za poskytnout službu jsou předem stanovené sazby dle času a ujetých kilometrů. Součástí platby je také pojištění odpovědnosti, dálniční známka a parkování (Plzeňské městské dopravní podniky, 2021).

Další zmiňovanou formou je tzv. carpooling rovněž sdílení jízd. BlaBlaCar (2021) uvádí, že principem tohoto sdílení je úspora nákladů na cestu pro každého jedince. Řidič, který chce sdílet svou cestu s dalšími účastníky, poskytne pomocí online platformy informace o jízdě (trasa, počet míst, náklady) a zájemci mohou na tuto nabídku reagovat. U těchto spolujízd se jedná většinou o delší meziměstské trasy a řidiči nejsou profesionálové, kteří by touto činností chtěli generovat zisk. Poskytovatelem této služby je např. společnost BlaBlaCar.

Společnost Uber

Mezi celosvětově známou alternativní taxi službu lze řadit společnost Uber, která nabízí uživatelům možnost sestavit a naplánovat dopravu pomocí mobilní aplikace. Prostřednictvím aplikace jsou přijímány žádosti o jízdu, které jsou následně zprostředkovány řidičům a ti je poté přepraví do požadovaného cíle. Vznik této společnosti byl roku 2009 v San Franciscu. Zakladateli jsou Garrett Camp (předseda společnosti) a Travis Kalanick, který roku 2017 odstoupil z postu generálního ředitele na základě velkého tlaku akcionářů vyvolaného kvůli stížnostem zákazníků (Uber Technologies Inc., 2021a; Kleinman, 2017).

Působnost společnosti Uber se dle Uber Technologies Inc. (2021b) nachází ve více než 10 000 městech po celém světě. V České republice začala svou činnost v roce 2014 v hlavním městě. Roku 2017 se pokusila proniknout na trh města Brno, ale tento pokus byl soudně zakázán z důvodu poskytování služeb, které nejsou v souladu s českými právními předpisy. Ohlasy taxikářských společností, které s tímto porušováním předpisů nesouhlasily, zapříčinily překážku v rozvoji společnosti na českém trhu. V současnosti je tedy možné se s řidiči společnosti Uber setkat pouze v Praze. Druhy přeprav, které společnost nabízí jsou dle Uber Technologies Inc. (2021c) následující:

- **UberX** – jízda běžnými typy vozů za výhodné ceny;
- **Uber Select** – jízda auty střední nebo vyšší třídy;
- **Uber Comfort** – možnost jízdy v novějších autech, které disponují větším prostorem na nohy;
- **Uber Black** – prémiové luxusní automobily;
- **Uber WAV** – jízda bezbariérovými vozy.

Henten a Windekilde (2015) uvádí, že společnost nevystupuje jako zaměstnavatel, ale pouze zprostředkovává komunikaci mezi partnerskými řidiči a zákazníky. Hlavním přínosem jsou nižší náklady na platební transakce a vyhledávání. Partnerským řidičem Uberu se může při splnění určitých podmínek stát každý. Požadavky jsou dle Uber Technologies Inc. (2021d) následující:

- věk minimálně 21 let;
- občanský průkaz nebo pas, řidičský průkaz;
- licence řidiče taxislužby (tzv. žlutá karta);

- vlastnictví automobilu dle druhu jízd, které chce poskytovat (př. UberX – 4dveřové auto modelového roku 2000 a novější; klimatizace; funkční stahování oken);
- registrace automobilu v evidenci vozidel taxislužby.

Díky technologii, která dokáže efektivně spojit řidiče a zákazníky, je společnost Uber schopna poskytnout zájemcům více vozidel a zajistit vyšší výkonnost řidičů ve srovnání s klasickými taxislužbami. Tyto konkurenční výhody vedou ke zdokonalování celkové kvality taxislužeb (Wallsten, 2015).

1.3.3 Finance

Sdílení financí představují digitální platformy, které umožňují sdílení finančních aktiv mezi poskytovateli disponujícími přebytkem finančních prostředků a těmi subjekty, kteří je potřebují. V posledních letech zaznamenala tato forma poptávky po finančních aktivech rostoucí tendenci. Služba funguje na bázi peer-to-peer bez nutnosti kontaktování tradiční banky (Martucci, 2021).

Pro uživatele je sdílení financí atraktivní z důvodu online kontaktu s protistranou, jednoduchého ovládání a pevně dané organizační struktury s vysokou důvěryhodností účastníků transakcí bez zatížení regulacemi (Úřad vlády ČR, 2017a).

Tradiční forma půjčování peněz prostřednictvím bankovních institucí je podle Finance.cz (2018) obvykle zatížena náklady na jejich chod a administrativu. Tyto náklady při přímém propojení poskytovatelů s příjemci zanikají, což může účastníkům zajistit významnou úsporu nákladů na zapůjčení. Dlužníci mohou zpravidla čerpat úvěr levněji a poskytovatelé finančních aktiv mají možnost získat výhodnější úrok než při uložení depozit v bance.

Příkladem je crowdfunding, u kterého skládá své peněžní prostředky více subjektů na úvěr jednoho dlužníka najednou. Riziko je snižováno relativně malou částkou, kterou subjekty půjčují. Crowdfunding představuje poskytnutí finančních zdrojů buď formou daru, výměnou za nějakou formu odměny nebo hlasovacích práv. Koncept crowdfundingu má kořeny v širším pojetí crowdsourcingu, který využívá skupinu lidí k rozvoji podnikových aktivit. Cílem crowdfundingu je získat potřebné finanční prostředky pro realizaci investic. Shromažďování finančních prostředků probíhá obvykle pomocí sociálních sítí (Facebook, Twitter, LinkedIn a jiné). V některých

případech se mohou poskytovatelé financí podílet na strategických rozhodnutích (Belleflamme, Lambert, Schwienbacher, 2010).

V České republice působí několik firem, které poskytují tuto službu domácnostem či firmám. Příkladem těchto společností jsou Zonky, Hithit, Startova, Benefi nebo Kiskstarter. V případě značného rozmachu crowdfundingových firem může být dle Marka et al. (2017) toto sdílení financí značnou konkurencí pro tradiční bankovní instituce.

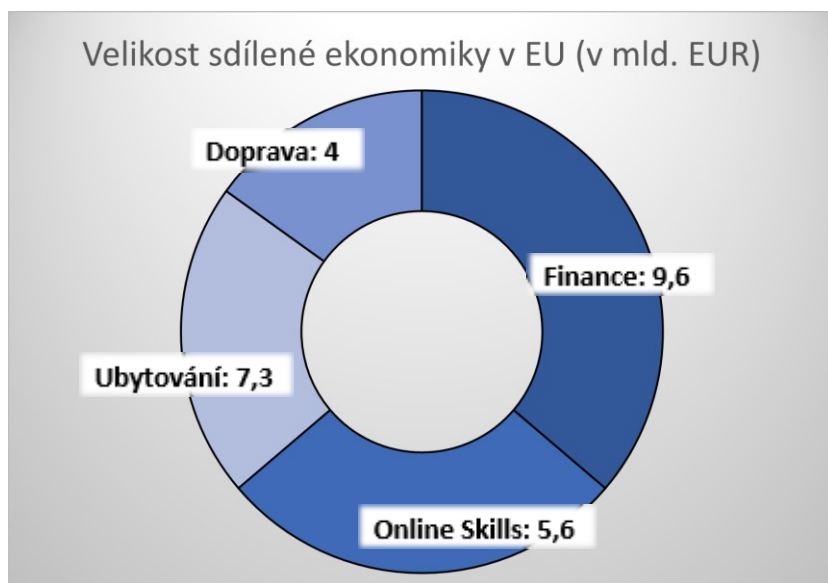
Crowdfunding je v ČR upravován zákonem č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, na jehož základě musí být subjekt poskytující či zprostředkovávající spotřebitelský úvěr oprávněn k této činnosti Českou národní bankou (dále jen „ČNB“). Dále je crowdfundingové financování upravováno zákonem č. 370/2017 Sb., o platebním styku, dle něhož je každý zprostředkovatel P2P formy financování povinen registrovat se u ČNB podle platných pravidel vztahujících se na poskytovatele malého rozsahu. Vztah mezi účastníky je založen na investiční či úvěrové smlouvě, která je uzavírána v elektronické podobě. Bonita věřitelů a žadatelů je v souladu s příslušným zákonem kontrolována digitální platformou (Úřad vlády ČR, 2017a).

2 Velikost sdílené ekonomiky

Tato podkapitola se věnuje tématu sdílené ekonomiky a jejího významu v národním hospodářství. Tato problematika je důležitá pro zhodnocení situace, zda je nutné zavést specifické právní regulace či zvýšený státní dohled na sektor sdílené ekonomiky. Vzhledem k neexistenci jednotné definice sdílené ekonomiky a absenci statistických dat není v současnosti možné přesně určit velikost sektoru sdílené ekonomiky. Chybějící data mohou být důvodem neochoty digitálních platforem a portálů poskytovat příslušná data, a to ve snaze uniknout případné regulaci, která by mohla nastat při vykázání skutečných objemů provedených transakcí. Pokrok v oblasti sdílení dat proběhl v dubnu roku 2019, kdy Airbnb a Český statistický úřad (dále jen „ČSÚ“) podepsali memorandum o vzájemné spolupráci a poskytnutí anonymních agregovaných dat. Tato data využije ČSÚ pro statistiku v oblasti cestovního ruchu, zahraničního obchodu a národního účetnictví (Vančura, 2020).

Z důvodu omezeného množství datových zdrojů v okamžiku tvorby této práce vychází následující údaje z dostupných odhadů. Prvním z nich je odhad velikosti dílčích segmentů sdílené ekonomiky v EU na základě European Commission (2018). Tento odhad zobrazuje Obrázek 5.

Obrázek 5: Velikost sdílené ekonomiky v EU 2016 (v miliardách EUR)

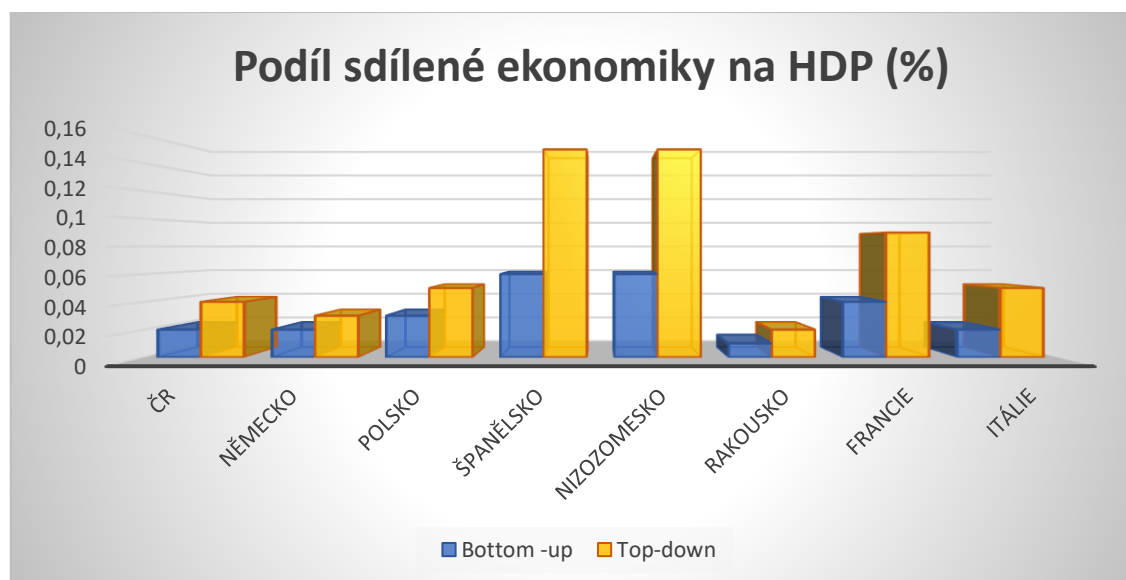

Zdroj: European Commission (2018), zpracováno autorkou

V roce 2016 dosáhla celková velikost sdílené ekonomiky hodnotu 26,5 miliardy EUR. Její hlavní pilíře tvoří segmenty sdíleného ubytování, financí, dopravy a online skills. Nejvíce se na sdílené ekonomice EU podílí oblast financí, která dle odhadu představuje hodnotu 9,6 mld. EUR, poté následuje sektor ubytování 7,3 mld. EUR, online skills 5,6 mld. EUR a v neposlední řadě oblast dopravy, která se podílí 4 mld. EUR.

Dalším odhadem velikosti sdílené ekonomiky je výpočet Marka et al. (2017), který do propočtů aplikuje přístupy bottom-up a top-down.

Obrázek 6: Podíl sdílené ekonomiky na HDP (v %)

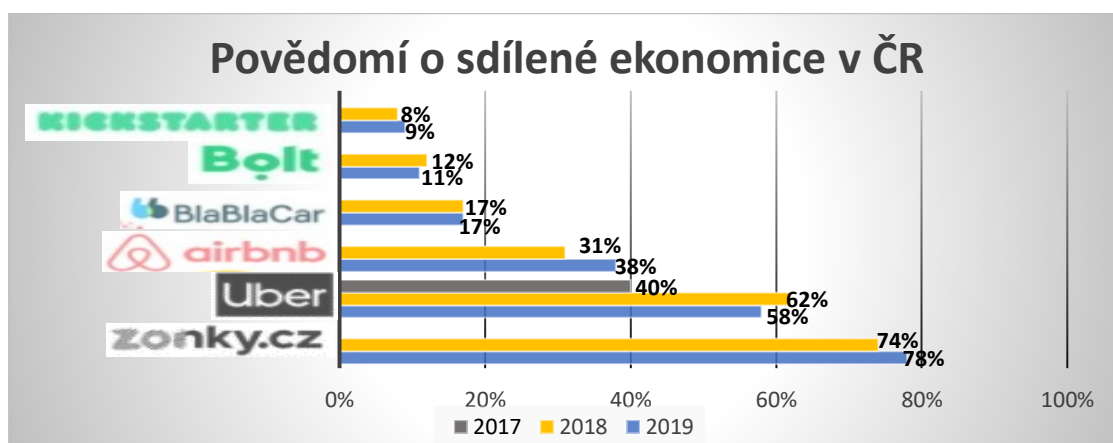
Zdroj: Marek et al. (2017), zpracováno autorkou

Obrázek 6 zobrazuje aktuální rozsah sdílené ekonomiky vybraných států EU, který byl odhadnut v době realizace tohoto výzkumu. Rozsah sdílené ekonomiky v České republice je odhadnut v rozmezí 0,02 až 0,04 % HDP (dle HDP ČR roku 2017 se jedná o 0,9 až 2 miliardy korun). Velikost podílu sdílené ekonomiky na HDP v ČR lze přirovnat k velikosti podílu Německa, Rakouska či Polska. Je zřejmé, že výpočty provedené metodou top-down jsou více než dvojnásobné. Důvodem je skutečnost, že při použití přístupu bottom-up není počítáno s tím, že služby sdílené ekonomiky využívají také firmy či vláda, ale jsou zde zahrnuty pouze domácnosti.

Jelikož se jedná o dynamické odvětví, které se neustále rozvíjí, lze předpokládat, že po roce 2017 došlo k růstu sdílené ekonomiky. Tuto domněnku je možné podpořit následujícími grafickými vývoji povědomí a zájmu o sdílenou ekonomiku v ČR.

Dle Ipsos (2020) zná pojem sdílená ekonomika 38 % populace České republiky, zatímco v roce 2018 byla tato znalost na úrovni pouze 29 %. Růst o povědomí tohoto odvětví je tedy zřejmý. Výrazněji vyšší je však znalost dílčích služeb. Obrázek 7 zobrazuje, že nejznámější službou sdílené ekonomiky je společnost Zonky (78 %), poté Uber (58 %) a Airbnb (38 %). Je patrné, že povědomí o sdílené ekonomice v ČR meziročně roste. Společnost Uber zaznamenala mezi roky 2018 a 2019 mírný pokles. Pro zobrazení rostoucího povědomí v delším časovém horizontu je zobrazen také rok 2017, kdy povědomí dosahovalo pouze 40 %, zatímco v roce 2018 již 62 %.

Obrázek 7: Povědomí o sdílené ekonomice v ČR

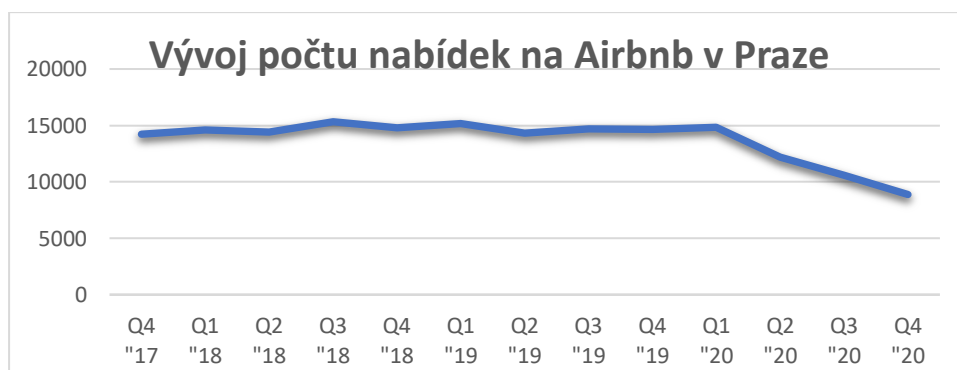

Zdroj: Ipsos (2018) a Ipsos (2020), zpracováno autorkou

Podle Fincentrum & Swiss Life Select (2020) byl celkový objem půjčených peněz na Zonky.cz v roce 2019 vyšší než 10 mld. Kč. Meziroční nárůst objemu úvěrů (2019/2018) činil 39,4 %.

V roce 2020 zaznamenala značný pokles společnost Airbnb z důvodu výskytu pandemie COVID-19. Tento pokles je znázorněn na Obrázku 8.

Obrázek 8: Mezikvartální vývoj počtu aktivních nabídek na Airbnb v Praze

Zdroj: AirDNA (2021), zpracováno autorkou

Zatímco na začátku roku 2020 dosahoval počet aktivních nabídek ubytování poskytovaných na platformě Airbnb hodnoty 14 853, na konci tohoto roku jejich počet rapidně poklesl na 8 877. Bajtler (2020) uvádí, že pandemie zkomplikovala situaci majitelům bytů, kteří je využívali ke krátkodobému pronájmu. Zejména v Praze, kde je vysoká koncentrace zahraničních turistů, je pokles nejvíce znatelný. Více než polovina nabízených bytů se přesunula z krátkodobých pronájmů na dlouhodobé.

Potenciální vývoj podílu sdílené ekonomiky na HDP v ČR je odhadován dle provedených analýz Marka et al. (2017). Pro odhad byl použit parametr ochoty podílet se na sdílené ekonomice a parametr vývoje podílu internetových nákupů. Dle této metody je odhadován růst podílu na 0,51 – 1,19 % (25,7 mld. Kč – 59,9 mld. Kč).

3 Regulace sdílené ekonomiky

Dynamický rozvoj sdílené ekonomiky je zřetelný v rámci celého světa a stejně tak na území České republiky. S novými informacemi o sdílené ekonomice je možné se setkat čím dál častěji v internetových a novinových článcích. Na českém trhu vznikají nové strat-upy, které mají charakter sdílené ekonomiky. Lze zde také zaznamenat několik nových zahraničních platforem.

Dle Vebera et al. (2016) představuje zásadní problém komerční sdílení, při kterém v mnoha případech dochází k obcházení stanovených regulací, jehož důsledkem jsou **rizika** např. v podobě:

- rozdílných podnikatelských podmínek;
- porušení daňových povinností;
- spotřebitelských bezpečnostních rizik;
- společenských bezpečnostních rizik (př. neexistence evidence pobytu cizích státních příslušníků);
- nedodržování hygienických podmínek (ubytování).

Vzhledem k rostoucímu významu sdílené ekonomiky je zapotřebí **stanovit odpovídající regulaci, která povede k efektivní a transparentní funkci sdílené ekonomiky, ale zároveň nedojde k narušení původní myšlenky sdílení**. Regulaci lze podle OECD (2002) chápat jako „*proces, kdy vláda uloží pravidla chování a podpoří je souborem sankcí určených k úpravě ekonomického chování jednotlivců a firem v soukromém sektoru*“.

3.1 Význam regulace

Základním cílem regulace sdílené ekonomiky je ochrana spotřebitele. Konkrétně se jedná o regulaci plnění standardů kvality zboží a služeb, respektování etických standardů, ochrana spotřebitelských práv a jiné. Primárním prvkem regulace je tedy veřejný zájem, který je úzce spojen s veřejnou bezpečností, nastavením rovných podmínek či záštitou veřejného zdraví. Záměrem formy stanovení regulací je dosažení maximalizace užitku ze sdílení a zároveň snižování negativní externalit ovlivňujících ekonomiku a společnost. Mezi základní formy patří kupříkladu cenová regulace (př. určení cenových stropů taxislužeb) nebo udělování či odebrání licencí. Ne všechny

formy regulace musí být stanoveny vládou. Některé firmy přijímají tzv. samoregulace pro zachování profesionální pověsti, vzdělání a etických standardů (OECD, 2002; Úřad vlády ČR, 2017a).

Je nutné zmínit, že zavedení jakéhokoliv druhu regulací může utlumit vývoj sdílené ekonomiky, jelikož může dojít k vytvoření bariér vstupu do určitého odvětví. Příkladem je nutnost získání povolení pro výkon určité činnosti (př. oprávnění pro výkon taxikářské činnosti či pro poskytování ubytování). Smyslem regulací by tedy mělo být zajištění tvorby důvěryhodného a bezpečného prostředí bez snižování úrovně ekonomické aktivity (Koopman Mitchell a Thierer, 2014).

Zavedení přísnějších regulací a s nimi spojené zvyšování kvality poskytovaných služeb je v určitých odvětvích sporné. Rozvoj sdílené ekonomiky může naopak zajistit vytvoření konkurenčního tlaku na tradiční poskytovatele v rámci zkvalitnění jejich služeb. Wallsten (2015) předkládá důkazy o zkvalitnění taxislužeb po vstupu společnosti Uber na trh a uvádí, že při výzkumu dostupných dat bylo zjištěno, že došlo ke snížení počtu stížností na taxislužby v New Yorku a Chicagu ze strany uživatelů.

3.2 Mezinárodní pojetí regulace

Obsahem této podkapitoly je postoj k regulaci sdílené ekonomiky pohledem významných mezinárodních institucí, jako jsou Organizace pro Evropskou hospodářskou spolupráci (dále jen „OECD“) a Evropská unie, jejichž součástí je také Česká republika.

OECD

V roce 2016 se v souvislosti se sdílenou ekonomikou uskutečnila konference OECD a ministrů, která vyjadřovala značnou podporu digitální ekonomiky skrze růst důvěry uživatelů nebo navyšování možností přístupu k internetové síti. Zároveň byla navržena revize a aktualizace současné legislativy sdílené ekonomiky (Veber et al., 2016).

OECD považuje v kontextu sdílené ekonomiky za výrazně problematickou oblast daňové administrativy, jelikož značná část daňových poplatníků není schopna správně určit svůj status podnikání a daňové povinnosti, které s ním souvisejí. V červenci roku 2020 vydala OECD modelová pravidla pro podávání zpráv provozovateli platform sdílené ekonomiky, která byla schválena inkluzivním rámcem OECD / G20. Tato pravidla představují systém, který vyžaduje, aby digitální platformy shromažďovaly

informace o příjmech poskytovatelů ubytování, dopravy a ostatních služeb prostřednictvím platform. A následně, aby tyto informace oznamovali příslušným daňovým úřadům. Modelová pravidla jsou navržena tak, aby pomohla daňovým poplatníkům při dodržování jejich daňových povinností a současně zajišťovala rovné podmínky pro tradiční podniky i poskytovatele služeb sdílené ekonomiky (OECD, 2020).

Cíle modelových pravidel vymezuje OECD (2020) následovně:

- včasný přístup daňových poplatníků a daňové správy k informacím o protihodnotě, kterou získali prodejci prostřednictvím platform;
- standardizace pravidel pro podání zpráv;
- podpora mezinárodní spolupráce;
- vývoj nových technologií;
- použití zpráv i pro jiné daňové účely (např. analýza a monitorování rizik DPH).

Očekává se, že modelová pravidla OECD implementují jednotlivé země a daňové správy získají nový přístup k informacím o poskytovatelích služeb. Dále se předpokládá, že tato vzorová pravidla podpoří jednotnější přístup k přijímání ohlašovacích povinností pro platformy v jednotlivých zemích (EY, 2020).

Evropská unie

V institucích EU převažuje názor, že by nemělo být zasahováno do rostoucího potenciálu sdílené ekonomiky. I přes tento postoj mají evropské orgány povinnost definovat zásady a předpisy pro vytvoření jasně daného právního rámce. Z tohoto důvodu již vydala EU mnoho dokumentů, které se zabývají otázkami ekonomiky sdílení a možností, jak ji regulovat. Hlavní snahou není vytvoření nových regulačních opatření, ale spíše posouzení zátěže jednotlivých opatření a úsilí o jejich zjednodušení. Orgány EU mají za cíl stanovit taková opatření, která budou spravedlivá jak pro subjekty působící v oblasti sdílené ekonomiky, tak pro subjekty tradičních forem (Kruliš, 2018; Guerini a Andersson, 2018).

Evropská komise vydala roku 2016 dokument „Evropský program pro ekonomiku sdílení“, jenž vyzdvihuje potřebu zajistit spravedlivé pracovní podmínky, ochranu spotřebitele a také sociální ochranu. Je vyžadováno, aby členské státy EU stanovily určitá pravidla a jejich případná vymáhání. Guerini (2017) uvádí, že EHSV pokládá za

nezbytné zajistit spolupráci a koordinaci mezi členskými státy a jejich instituty daňové správy. Je předpokládána tvorba jednotného evropského systému pro sdílenou ekonomiku. Ve svém dokumentu zdůrazňuje Evropská komise především oblast zdanění poskytovatelů služeb v rámci ekonomiky sdílení, a to zejména daň z přidané hodnoty, daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob. Dle Evropské komise (2016) je třeba pro fungování daňové administrativy dodržovat následující pravidla:

- informovanost ohledně daňové povinnosti;
- znalost principů a fungování sdílené ekonomiky ze strany finančních správ;
- důsledné poskytování informací mezi finančními správami, poskytovateli služeb sdílené ekonomiky a platformami, které tyto služby zprostředkovávají.

Důležitým právním předpisem v rámci EU je Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu, která členským státům ukládá povinnost prověřit vlastní legislativu tak, aby nedocházelo k diskriminaci podniků při vstupu na trh. Dále je podstatná Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES o elektronickém obchodu a v neposlední řadě Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti.

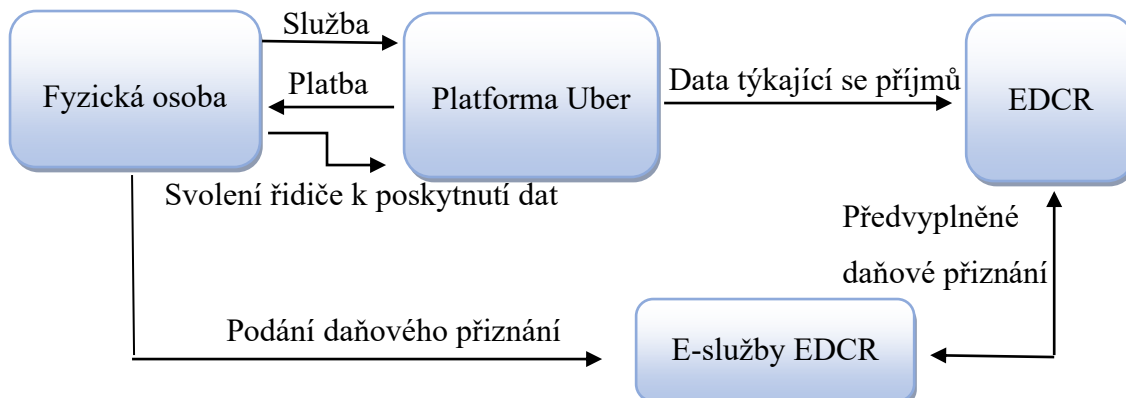
15. prosince 2020 představila Evropská komise nový *akt o digitálních službách*, jehož cílem je vybudování tzv. „Evropy připravené na digitální věk“. Jedná se o celkový soubor nových standardů pro všechny digitální služby působící nejen v EU, ale i ty, které mají sídlo mimo EU a uskutečňují své prodeje na evropském trhu. Úkolem je stanovit tyto regulace tak, aby bylo online prostředí bezpečným místem pro uživatele i společnosti v celé EU. Mezi problémy, které chce EU regulovat, patří šíření nelegálního zboží, obsahu a nelegálních činností, následně také existenci bariér vstupu do odvětví pro nově vznikající podniky, jelikož jsou tyto trhy ovládány velkými platformami (Evropský parlament, 2020).

Estonský model

Inovativní přístup ke sdílené ekonomice zaujímá Estonsko v rámci propojení systému společnosti Uber s estonskou daňovou a celní správou (dále jen „EDCR“). Shromažďovat data o uskutečněných jízdách a transakcích za dopravu umožňuje komunikace mezi systémem bezkontaktního výkaznictví EDCR a bezhotovostním

platebním systémem společnosti Uber (Úřad vlády ČR, 2017b). Schéma spolupráce zobrazuje Obrázek 9.

Obrázek 9: Schéma spolupráce EDCR a Uber

Zdroj: Úřad vlády ČR (2017b), zpracováno autorkou

V rámci systému shromažďuje Uber data o transakcích uskutečněných prostřednictvím platformy. Následně část relevantních daňových údajů preposílá přímo EDCR, která je zahrne do předvyplněných daňových přiznání. Tato skutečnost zajišťuje transparentnost daní a má pozitivní vliv na zjednodušení daňové administrativy. Estonsko zaznamenalo v průběhu let 2016 a 2017 přibližně pětinasobný meziroční nárůst počtu deklarovaných poplatníků daně, konkrétně subjektů využívajících digitálních platform Uber a Taxify. Rovněž došlo v těchto letech k nárůstu objemu přijaté daně z příjmu. V roce 2016 činila částka 67 800 EUR, zatímco v roce 2017 byla její výše 450 000 EUR. Je zřejmé, že jednoduchý systém a transparentnost stanovených pravidel vede k lepší motivaci daňových poplatníků, aby plnili své daňové povinnosti (Aasmäe, 2017).

3.3 Regulace sdílené ekonomiky z pohledu ČR

V ČR vychází legislativní vymezení sdílené ekonomiky především z **občanského zákoníku**, zákona o živnostenském podnikání, zákona o ochraně spotřebitele, zákona o ochraně hospodářské soutěže, zákona o spotřebitelském úvěru či zákona o ochraně osobních údajů. Důležitý je také **zákon o daních z příjmů** a **zákon o dani z přidané hodnoty**.

Vzhledem k zaměření praktické části práce se následující text zabývá oblastí sdíleného ubytování a dopravy. V případě sektoru dopravy je vhodné zmínit zákon o silniční dopravě a v rámci sektoru ubytování zákon o ochraně veřejného zdraví či zákon o pobytu cizinců na území České republiky.

Důležitým pojmem v oblasti sdílené ekonomiky v ČR je dle České advokátní komory (2014) podnikání. Podnikatel je dle § 420 nového občanského zákoníku definován jako osoba, která „*samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.*“ Problém nastává v případě určení, zda je poskytovatel sdílených statků a služeb podnikatelem dle výše uvedené definice. Identifikujícím faktorem by měla být frekvence poskytovaných služeb. Považován za podnikatele by měl být ten, kdo vykonává činnost celoročně a jehož příjmy získané na základě sdílení tvoří významnou část jeho celkového příjmu. Naopak osoby, které nabízejí tyto služby pouze příležitostně, by neměly být klasifikovány jako podnikatelé.

Pro **oblast dopravy** se stal významným rozsudek z roku 2017, jímž Soudní dvůr EU rozhodl, že služby, které společnost Uber poskytuje, jsou službou v rámci přepravy. Tímto rozhodnutím jsou služby Uber vyloučeny z působnosti směrnice o elektronickém obchodu a ze směrnice o službách na vnitřním trhu (MPO, 2018). Z tohoto důvodu vznikla řidičům firmy Uber povinnost disponovat licenci řidiče taxislužby (Uber Technologies Inc., 2021d).

V roce 2018 uzavřelo ministerstvo financí se společností Uber daňové memorandum. Dle Žurovce (2018) se společnost zavazuje k poskytování nezbytných informací pro správu daní, zavést elektronickou evidenci tržeb a informovat řidiče o jejich povinnostech souvisejících s odvodem daní.

1. července 2020 vešel v platnost novelizovaný zákon o silniční dopravě, jehož cílem je vytvoření rovných podmínek pro tradiční a alternativní taxislužby. Tato novela reaguje na technologický pokrok v oblasti GPS navigací, aplikací, chytrých telefonů a také na dosavadní obtížně vymahatelnou legislativu, kterou obcházely především zahraniční firmy. Největší změnou je možnost využívání mobilních aplikací namísto taxametru, přičemž zákazník musí znát cenu přepravy předem. Zásadní změnou této novely je ručení zprostředkovatelů služeb za to, že jejich řidiči naplňují zákonem stanovené podmínky a jejich vůz je registrovaný k provozu taxislužby. Dále byla zrušena povinnost řidičů složit zkoušky z místopisu. Viditelnou změnou je nutnost mít na autě vylepenou žlutou evidenční nálepkou, díky níž nejen cestující poznají, že se jedná o vozidlo taxislužby, které je evidované (pojištěné a podléhá častým technickým prohlídkám). Tuto nálepkou musí mít každé auto bez ohledu na to, pro jakou společnost řidič jezdí (Brejčák, 2020; Heller 2020).

V oblasti krátkodobého ubytování byla dle Žurovce (2019) představena novela zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, která byla schválena Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky. Tato novela vešla v platnost 1. ledna 2020 a jejím cílem je tvorba rovných podmínek na trhu. Namísto předchozího poplatku z ubytovací kapacity a poplatku za lázeňský či rekreační pobyt, byl zaveden poplatek, kterému podléhají všechny krátkodobé pobyty kratší 60 dní. Důsledkem toho je zpoplatnění ubytování poskytnutých pomocí digitálních platforem (př. Airbnb). Pro rok 2020 činil tento poplatek 21 Kč osoba/den (mimo počáteční den). Dle Hříba (2020) je však tato částka nízká a nedostačuje na úhradu nákladů na úklid ulic či policejní dohled nad rušením nočního klidu. Problémem je také fakt, že Airbnb není ochotna poskytovat informace o prostorech, které jsou používány pro účely krátkodobých pronájmů a není tedy možné prověřit, kolik pronajímatelů skutečně poplatky odvádí. Dle novely zákona o místních poplatcích může aktuálně maximální hodnota tohoto poplatku od 1. ledna 2021 dosahovat výše 50 Kč osoba/den (mimo počáteční den).

V roce 2018 bylo mezi Generálním finančním ředitelstvím a Magistrátem hlavního města Prahy podepsáno memorandum o vzájemné spolupráci za účelem správy daní a správy místních poplatků poskytovatelů ubytování skrze Airbnb (Habáň, 2018).

Hana Kordová Marvanová (radní hl. m. Prahy pro legislativu, veřejnou správu a podporu bydlení) ve spolupráci s komisí pro krátkodobé ubytovací kapacity představuje návrh legislativních změn v oblasti krátkodobých pronájmů (Hřib, 2020; Parlamentní listy, 2020):

- informační povinnost platforem (informace o počtu hostů za účelem výběru místních poplatků);
- zmocnění obcí regulovat tyto služby;
- potřeba souhlasu dílčích vlastníků bytových jednotek pro poskytování této služby;
- stejné stavební předpisy pro byty využívané ke krátkodobým pronájmům jako při provozování hotelu (zajištění bezpečnosti a požární prevence).

4 Zdanění sdílené ekonomiky – v rámci legislativy ČR

Problematika zdanění sdílené ekonomiky má mnoho rezerv a nedořešených hledisek, což má dle Pichrta et al. (2017) za následek vznik nedostatků ve srozumitelnosti a transparentnosti pravidel, která jsou nastavena pro správu daní a poplatků. Oblast daní je v souvislosti se sdílenou ekonomikou často diskutována v rámci upozornění na realizované daňové úniky a neuskutečněné příjmy veřejných rozpočtů.

Následující podkapitoly jsou zaměřeny na druhy daní, které s poskytováním služeb sdílené ekonomiky souvisejí a jsou považovány za stěžejní části této práce. Konkrétně se jedná o daň z přidané hodnoty („dále jen DPH“), daň z příjmů fyzických osob, místní poplatek z pobytu a silniční daň.

4.1 Daň z příjmů fyzických osob

Osoba, která je poplatníkem daně z příjmů fyzických osob je vymezena v § 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“). Dle tohoto zákona se jedná o fyzickou osobu, která je daňovým rezidentem či nerezidentem. Určení rezidentury je důležité z hlediska určení povinnosti k dani. V případě nerezidenta ČR vzniká jeho daňová povinnost v tuzemsku jen z příjmů na území ČR, zatímco u rezidenta podléhají dani v ČR jeho celosvětové příjmy. Pokud je zprostředkovatelem služby rezident, má povinnost vykazovat údaje o uskutečněných plněních poskytovatelů těchto služeb. Pokud se však jedná o nerezidenta, dá se považovat poskytnutí těchto údajů za velmi složité až nemožné.

V **oblasti sdíleného ubytování** je důležitým faktorem určení, zda se jedná o ubytovací službu spadající do kategorie příjmů ze samostatné činnosti definovanou dle § 7 ZDP nebo o nájem dle § 9 ZDP. Hlavním rozlišovacím znakem je otázka, zda se v rámci poskytovaného ubytování jedná o podnikání (viz kapitola 3.3). Jedinou problematickou charakteristikou podnikání se může v oblasti sdíleného ubytování zdát soustavnost. Důležité je si uvědomit, že na základě definice stačí, aby subjekt jednal se záměrem činit soustavně. Není tedy důležité, kolikrát za rok daný subjekt svou nabízenou nemovitost pronajme, ale skutečnost, že ji na internetové platformě nabízí soustavně celý rok.

V rámci naplnění definice podnikatele je rovněž nutné naplnit definici živnosti dle § 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání a opatřit si příslušné živnostenské oprávnění.

Pro posouzení, zda se jedná o nájem či poskytování ubytovací služby, byla ministerstvem financí vydána pomůcka (Finanční správa, 2016-2021) a poté bylo představeno stanovisko, jehož cílem je orientace poskytovatelů služeb v dané otázce (Generální finanční ředitelství, 2017a). Na základě délky poskytovaného ubytování a povahy služeb s ním souvisejících bylo poskytování ubytování pomocí digitálních platform zařazeno do kategorie poskytování ubytovacích služeb. Odlišnosti mezi nájmem a poskytováním ubytovací služby zobrazuje Tabulka 1.

Tabulka 1: Rozdíly mezi nájmem a poskytováním ubytovacích služeb

Příjmy ze živnosti – ubytovací služby	Příjmy z nájmu (pronájem)
pravidelné/opakované	jednorázové
krátkodobé (dny, týdny) / přechodné	dlouhodobé (měsíc, rok)
cena za den (zpravidla)	cena za měsíc
účel rekreace, turistika apod.	účel zajištění bytové potřeby
doplňující služby (strava, internet, úklid aj.)	základní služby spojené s ubytováním
ubytovaný neprovádí ani drobné opravy	nájemce provádí běžné opravy

Zdroj: Finanční správa (2016-2021), zpracováno autorkou

Je možné konstatovat, že ubytovací služby **podléhají dani z příjmů fyzických osob dle § 7 ZDP jako příjmy ze samostatné činnosti.**

V **oblasti dopravy**, stejně jako v oblasti sdíleného ubytování, splňují poskytovatelé služeb definici podnikatele a živnosti a jejich příjmy podléhají dani z příjmů fyzických osob dle § 7 ZDP.

Poskytovatelé ubytovacích a přepravních služeb, kteří vlastní živnostenské oprávnění zdaňují své příjmy dle § 7 odst. 1 písm. b) ZDP (příjmy ze živnostenského podnikání). Uplatnit mohou své výdaje ve skutečné výši nebo dle § 7 odst. 7 písm. b) ZDP procentem z příjmů ve výši 60 % z příjmů (max. 1 200 000 Kč). Pokud by poskytovatelé služeb nedodrželi povinnost vlastnit živnostenské oprávnění, čelili by negativním dopadům nejen ve formě pokuty, ale zároveň by své příjmy zdaňovali dle

§ 7 odst. 1 písm. c) ZDP (příjmy z jiného podnikání) a dle § 7 odst. 7 písm. d) ZDP by zároveň uplatňovali nižší výdajový paušál 40 % z příjmů (max. 800 000 Kč).

Osoby, které uplatňují skutečné výdaje, mají povinnost vést účetnictví dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví nebo daňovou evidenci dle ZDP. Osoby uplatňující výdaje procentem z příjmů musejí dle § 7 odst. 8 ZDP vést evidenci příjmů a pohledávek.

4.2 Daň z přidané hodnoty

Předmět daně vymezuje § 2 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDPH“). Mimo jiné sem patří **poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani s místem plnění v tuzemsku**. Pod pojmem osoba povinná k dani se rozumí osoba, která samostatně vykonává ekonomickou činnost. Touto činností se rozumí především soustavné používání hmotného či nehmotného majetku za účelem pravidelného generování příjmů. Vzhledem k této definici, je možné poskytovatele sdíleného ubytování a dopravy označit za **osoby povinné k dani**. Tyto osoby se povinně stávají plátcí DPH v případě, že jejich obrat za 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců přesáhne 1 000 000 Kč. V případě, kdy osoba povinná k dani, která není plátcem DPH, přijme službu s místem plnění v tuzemsku od osoby neusazené v tuzemsku, stává se dle § 6h ZDPH identifikovanou osobou a je povinna registrovat se k DPH.

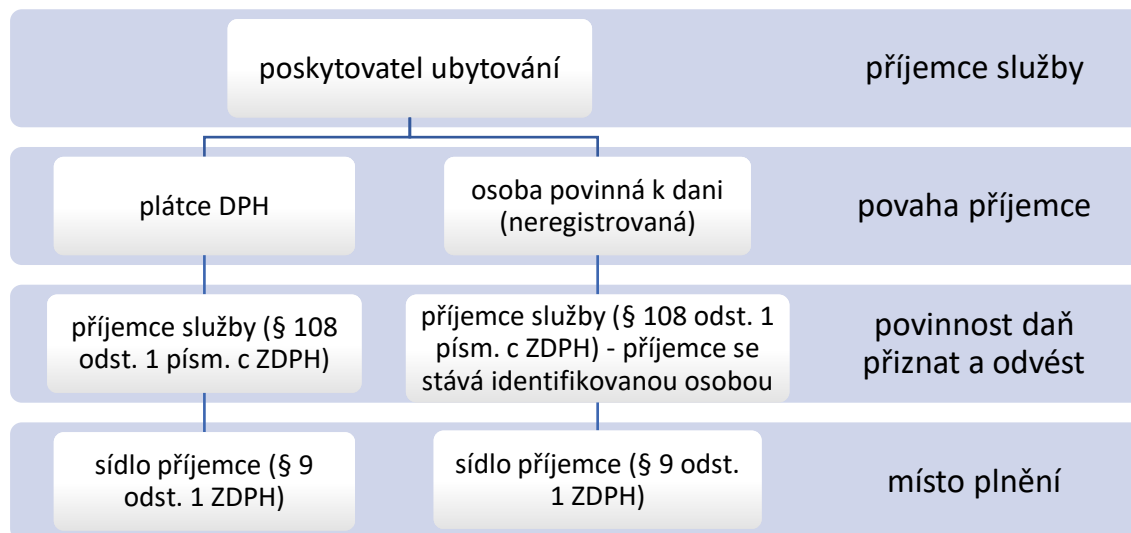
Důležitým faktorem je dle Generálního finančního ředitelství (2017a,b) stanovení **místa plnění**, na základě kterého je vymezeno, v jakém státě se bude uskutečnění plnění (poskytnutí služby) zdaňovat. V případě elektronicky poskytované služby se při určení místa plnění postupuje dle statusu příjemce dané služby.

V **oblasti dopravy** je příjemcem služby poskytovatel přepravy, který ji přijímá od společnosti zprostředkovávající přístup k softwaru. Digitální platformy si u řidičů poskytujících sdílenou přepravu účtují provizi až 25 % (Advokátní deník, 2020). Společnost Uber má sídlo v Nizozemsku, kde je také registrovaná k DPH. Dle § 4 odst. 1 písm. m ZDPH se jedná o osobu neusazenou v tuzemsku. Místo plnění je dle obecného pravidla (§ 9, odst. 1 ZDPH) tam, kde má osoba povinná k dani (příjemce služby) sídlo. V případě řidičů, kteří poskytují službu v ČR, je tedy místem plnění Česká republika. Řidiči tak musejí odvést daň v České republice, a to v základní sazbě DPH 21 % (Generální finanční ředitelství (2017b).

V **oblasti sdíleného ubytování** je pro účely DPH stejně jako u daně z příjmů fyzických osob, potřeba rozlišit, jestli se jedná o nájem či ubytovací službu. Na základě Generálního finančního ředitelství (2017a) se v případě platformy Airbnb jedná o poskytování ubytovacích služeb, které jsou zařazené do oddílu 55 klasifikace produkce CZ-CPA, kde se nacházejí mimo jiné rovněž „*ubytovací služby v hotelích a podobných zařízeních (motely, penziony atd.) s každodenním úklidem a jinými službami, obvykle poskytované na dny nebo týdny*“. Na základě tohoto určení je poskytování ubytování přes digitální platformu Airbnb zdanitelným plněním a vztahuje se na něj první snížená 15% sazba DPH uvedená v příloze 2 ZDPH. Stanovení **místa plnění u poskytovatele** krátkodobého nájmu je stanoveno na základě § 10 ZDPH, dle něhož je místo plnění u služeb, které souvisejí s nemovitou věcí tam, kde se nemovitost nachází.

Místo plnění u zprostředkovatele závisí na povaze příjemce dané služby. Platforma Airbnb (sídlo v Irsku – osoba neusazená v tuzemsku) si na základě Airbnb (2021a) účtuje servisní poplatek za zprostředkování transakce mezi poskytovatelem (hostitel) a uživatelem (host). Poplatek je vypočítán z ceny rezervace a může být buď sdílený mezi hostitele a hosta (hostitel většinou 3 % a host méně než 14,2 %), nebo ho může platit výhradně hostitel (14–16 %). Tento poplatek představuje úplatu a je zapotřebí určit komu vzniká povinnost daň priznat a odvést. V případě, že příjemcem služby je osoba povinná k dani, je dle § 9 odst. 1 ZDPH místo plnění tam, kde má příjemce sídlo, popř. provozovnu. Tuto situaci ilustruje Obrázek 10.

Obrázek 10: Servisní poplatek u hostitele (poskytovatele ubytování) a DPH

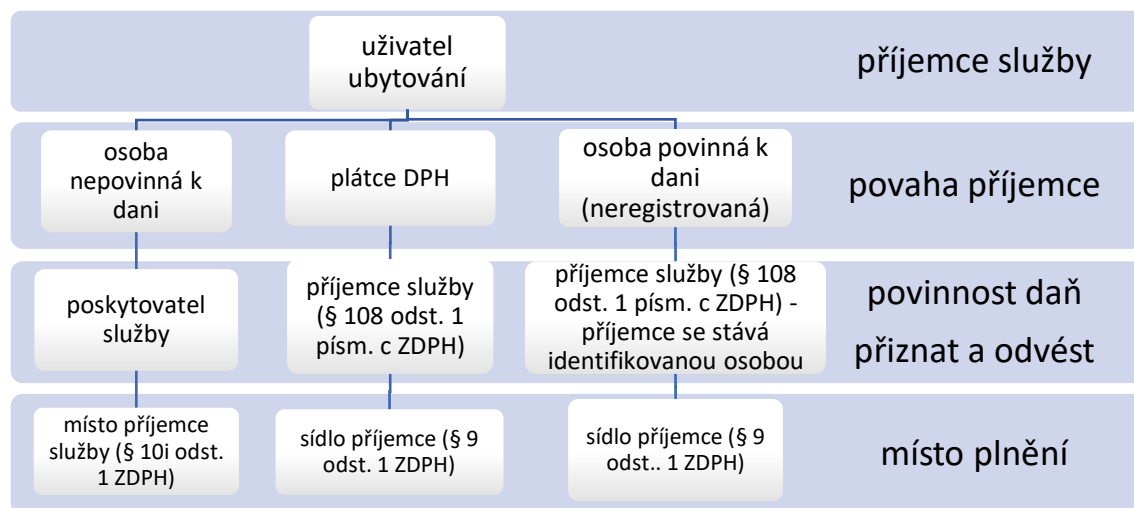

Zdroj: Generální finanční ředitelství (2017a), zpracováno autorkou

Ze servisního poplatku vzniká dle Hluškové (2021) povinnost odvést DPH ve výši 21 %. V případě, kdy je příjemcem služby neplátce DPH, vzniká mu povinnost registrovat se jako identifikovaná osoba. Tato osoba musí v každém měsíci, ve kterém pronajímá, vyčíslit a odevzdat přiznání k DPH (kontrolní hlášení nepodává). Plátce DPH uplatňuje daňový režim reverse charge, což znamená, že poplatek přizná, ale má nárok na odpočet (ve výsledku tedy na DPH nic nezaplatí).

Situace, kdy je příjemcem služby osoba nepovinná k dani, nastává v případě poskytnutí služby občanům jako konečným spotřebitelům či nepodnikajícím osobám. Místem plnění je dle § 10i odst.1 ZDPH místo příjemce služby stanovené podle prováděcího nařízení Rady (EU) č. 282/2011. Pokud je tedy místo příjemce služby (osoby nepovinné k dani) Česká republika, pak je místem plnění také Česká republika (Viz Obrázek 11).

Obrázek 11: Servisní poplatek u hosta (uživatel ubytování) a DPH

Zdroj: Generální finanční ředitelství (2017a), zpracováno autorkou

4.3 Místní poplatek z pobytu

Místní poplatek z pobytu, který je upravován zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů („dále jen Zákon o místních poplatcích“), dopadá na hosty poskytovaného ubytování. Kapitola 3.3 se již věnovala novele tohoto zákona a jejím dopadům. Poplatníkem tohoto poplatku je dle Zákona o místních poplatcích osoba, která není v obci přihlášená a předmětem poplatku je úplatný pobyt, který u jednotlivého poskytovatele pobytu trvá nejvýše 60 po sobě jdoucích kalendářních dní. Plátce (poskytovatel ubytování) je povinen tento poplatek od poplatníka vybrat a odvést, dále je povinen vést evidenci osob, které ubytování využijí.

4.4 Silniční daň

Silniční daň je vymezena zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční. Dle tohoto zákona jsou předmětem daně silniční motorová vozidla registrovaná v ČR, provozovaná v ČR a používaná poplatníkem daně z příjmů právnických nebo fyzických osob. U společnosti Uber jsou tedy **předmětem daně vozidla registrovaná a používaná v České republice poskytovatelem přepravy realizované pomocí mobilní aplikace společnosti** (Generální finanční ředitelství, 2017b).

5 Daňové aspekty vybraných společností

Následující část diplomové práce se zaměřuje na daňové aspekty vybraných platforem poskytujících své služby v rámci sdílené ekonomiky.

V první části této kapitoly je představena společnost Uber. Po uvedení do problematiky výnosů a nákladů řidičů je pozornost zaměřena na daň z příjmů fyzických osob, daň z přidané hodnoty a silniční daň. Pro stanovení daně z příjmů fyzických osob jsou vymezeny různé situace a rozdíly ve výpočtu daňové povinnosti, které mohou pro řidiče Uberu nastat. V rámci DPH a silniční daně je představen ilustrativní výpočet daně zatěžující řidiče Uberu a následně celková výnosnost těchto odvodů pro stát. V závěru je provedeno zhodnocení tržních podmínek, daňových aspektů a potenciálních daňových úniků.

Druhá část kapitoly obsahuje představení fungování platformy Airbnb a základních statistických údajů v rámci hlavního města Prahy. Následuje analýza zdanění hostitelů, kteří poskytují ubytování v rámci platformy Airbnb. Předmětem výpočtů je daň z příjmů fyzických osob, daň z přidané hodnoty a místní poplatek z pobytu. V závěru je opět zpracováno zhodnocení dané problematiky.

V poslední části této kapitoly je vyjádřeno kritické zhodnocení rozličných stanovisek regulace sdílené ekonomiky a jejich možných důsledků.

5.1 Uber

Četnost aktivních řidičů společnosti Uber v ČR se v roce 2017 pohybovala kolem 2 000. Tento počet se mezi roky 2015 a 2017 zdvojnásobil. Aktuální data o počtu aktivních řidičů nejsou dohledatelná, jelikož neexistují nástroje pro jejich zjištění a ani novela silničního zákona toto východisko neumožnila (Horváth, 2020). Dle odhadů řidičů taxislužeb, manažerů těchto služeb a dalších expertů v dané oblasti bude Uber patřit do skupiny nejsilnějších pražských poskytovatelů taxislužeb na trhu, s tržním podílem 12-20 % dle počtu řidičů (Úřad vlády ČR, 2017a).

Následující propočty odvodů zatěžujících řidiče Uberu jsou zpracovány na základě dat dostupných z analýzy Krajčíka, Vebera, Ključnikova et al. (2017), která byla uskutečněna na základě tendru Úřadu vlády České republiky. Jejich úkolem bylo

zmapování nákladů a výnosů dílčích dopravních služeb působících v sektoru sdílené ekonomiky (Heller, 2018).

V kapitole 1.3.2 již byly představeny druhy přeprav, které společnost Uber poskytuje. Provedená vládní analýza pracuje pouze s vybranými druhy, kterými jsou:

- Uber Pop (nyní UberX);
- Uber Select;
- Uber Black.

Pro poskytování přepravní služby Uber Pop(X) musí poskytovatel disponovat vozidlem z roku 2 000 a novějším. V případě Uber Select musí mít automobil střední až vyšší třídy. Obě tyto služby může provozovat amatérský řidič. Zatímco Uber Black může poskytovat pouze profesionální řidič a jeho vůz nemůže být starší než 5 let.

Tabulka 2 a Tabulka 3 zobrazují přehled nákladů a výnosů vybraných služeb poskytovaných společnostmi Uber.

Tabulka 2: Srovnání výnosů a nákladů vybraných služeb Uber (reálné nájezdy)

	Uber Pop(X)	Uber Select	Uber Black
Realizované jízdy	1 097	1 097	5 479
Počet km	20 982	20 982	104 811
Výnosy celkem (Kč)	137 864	179 161	1 699 844
Náklady celkem (Kč)	119 171	129 495	828 968
Výsledek před zdaněním (Kč)	18 693	49 666	870 876

Zdroj: Heller (2018), zpracováno autorkou

Tabulka 2 odráží skutečnosti zjištěné z rozhovorů s taxikáři, v souvislosti s provedenou vládní analýzou. U služeb Uber Pop(X) a Uber Select jsou zobrazeny převážně údaje pro příležitostné řidiče (cca 10 hod/týden), kterých je přibližně 1/3 ze všech řidičů Uberu. Provozování služby Uber Black je pro řidiče většinou jejich hlavní činností. Odhad je stanoven za jeden kalendářní rok a v rámci služby Uber Black je počítáno s měsíční dovolenou. Nejpopulárnější přepravní službou je Uber Pop(X). Z Tabulky 2 je zřejmé, že řidič si po odečtení všech nákladů vydělá zhruba 18 693 Kč, což vzhledem k počtu ujetých kilometrů není mnoho.

Pro srovnání byla v rámci vládní analýzy představena situace, kdy by měli řidiči všech vybraných služeb rovné podmínky (stejný počet jízd a ujetých kilometrů). Tuto situaci zobrazuje Tabulka 3.

Tabulka 3: Srovnání výnosů a nákladů vybraných služeb Uber (stejně podmínky)

	Uber Pop(X)	Uber Select	Uber Black
Realizované jízdy	3 128	3 128	3 128
Počet km	62 558	62 558	62 558
Výnosy celkem (Kč)	437 743	569 476	1 092 060
Náklady celkem (Kč)	385 307	418 240	564 936
Výsledek před zdaněním (Kč)	52 436	151 236	527 124

Zdroj: Heller (2018), zpracováno autorkou

Po zohlednění všech relevantních nákladů, generují řidiči Uber Pop(X) a Uber Select vcelku nízké zisky. Dle Krajčička et al. (2017) se mohou v případě příležitostného poskytování služby dostat i do ztráty. Situace se vyvíjí o něco lépe v případě Uber Black.

Řidiči zpravidla zohledňují pouze příjmy z poskytování činnosti a neumějí vzít v potaz všechny náklady, které s provozováním této služby souvisí. V počátcích jejich kariéry řidiče Uberu se jim může zdát, že si svou činností vydělávají poměrně vysoké částky, ale finální výše jejich výdělku je vzhledem k vysokým nákladům nízká. Řidič Uberu v rozhovoru s iDNES.cz (2017) říká: „Myslel jsem si, že si u Uberu vydělám víc. Abych si vydělal, musím jezdit dvanáct hodin denně.“ Polovina řidičů si navíc podle něj nevydělá nic. „Akorát, že si to neumějí spočítat. Když půjdete jezdit se svým normálním autem ten nejlevnější UberPOP, tak budete jezdit tři měsíce, než půjdete do prvního servisu. Pak zjistíte, že to, co jste si za ty tři měsíce vydělal, jste v tom servisu zase nechal,“ dodává řidič. Značnou roli v nákladech hraje především provize ve výši 25 %, kterou si platforma Uber za zprostředkování služby účtuje. Mezi další významné náklady lze řadit koupi dálniční známky, cenu vozidla, pneumatiky, čištění vozidla, povinné ručení, havarijní pojištění, servis, pohonné hmoty, STK či parkování. Výnosy u jednotlivých služeb se odlišují z důvodu rozdílné ceny, kterou si řidiči za uskutečnou jízdu účtují. Čím luxusnější je nabízený automobil, tím vyšší je konečná cena pro zákazníka.

5.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Zkoumanou oblastí v této podkapitole je daň z příjmů fyzických osob. Pro výpočet této daně je zapotřebí zohlednit několik možností, které mohou v souvislosti s poskytováním přepravních služeb Uber nastat. Situace A představuje případ, kdy příjem poskytovatele služby plyne z jeho činnosti, pro kterou má příslušné živnostenské oprávnění. Tento příjem podléhá zdanění dle § 7 odst. 1 písm. b) ZDP. V této situaci je znázorněn stav, kdy poplatník uplatňuje výdaje paušálem, tedy procentem z příjmů.

Situace B zobrazuje stav, kdy příjmy plynou z poskytování přepravní služby, která vykazuje charakter živnostenského podnikání, ale není provozována na základě živnostenského oprávnění. Příjmy poskytovatele jsou tedy zdaňovány na základě § 7 odst. 1 písm. c) ZDP. V kapitole 4.1 již bylo zmíněno, že poskytovatel přepravní služby Uber má zákonnou povinnost vlastnit živnostenské oprávnění. V případě, kdy toto oprávnění nevlastní, je na něj nahlíženo jako na poplatníka provozujícího podnikatelskou činnost. Dle Gola (2020) hrozí za poskytování služby bez živnostenského oprávnění pokuta ve výši až 500 000 Kč. Situace zobrazuje rovněž případ, kdy poplatník uplatňuje výdaje paušálem.

V situaci C je zobrazen výpočet daně z příjmů fyzických osob u poplatníka, který poskytuje přepravní služby Uber jak na základě živnostenského oprávnění, tak jako podnikatelskou činnost. V této situaci však využije poplatník výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Tabulka 4 zobrazuje veškeré výše zmíněné situace a rozdíly ve výpočtu daňové povinnosti. Pro výpočet byla použita výše uvedená data z varianty, která předpokládá stejné podmínky pro všechny vybrané typy přepravy. Situace jsou zobrazeny na nejčastěji využívané službě Uber Pop(X). Hlavním rozdílem ve výpočtu jednotlivých situací je stanovení výše uplatnění výdajů. U situace A je využita 60% úroveň výdajového paušálu dle § 7 odst. 7 písm. b) ZDP, u situace B jde o 40% výdajový paušál dle § 7 odst. 7 písm. d) ZDP a situace C zobrazuje uplatnění skutečných výdajů.

Tabulka 4: Výpočet DPFO u poskytovatelů přepravních služeb Uber Pop(X) (v Kč)

	Situace A	Situace B	Situace C
Příjem za kal. rok	437 743	437 743	437 743
Výdaje (paušál)	262 646 (60 %)	175 097 (40 %)	385 307
Základ DPFO	175 000	262 600	52 400
DPFO (15 %)	26 250	39 390	7 860

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Pro stanovení základu daně z příjmů fyzických osob je zapotřebí snížit příjmy o výdaje. Poskytovatel služby může využít buď své skutečné výdaje nebo výdaje paušální. V jistých případech mohou paušální výdaje vyjít pro daňového poplatníka výhodněji. Tato situace nastává, pokud jsou výdaje určené procentem z příjmu vyšší než výdaje skutečné. Po stanovení základu daně lze určit samotnou daň prostřednictvím 15% sazby.

$$\begin{aligned} \text{Situace A: } & 437\,743 - (437\,743 * 0,6) \doteq 175\,000 \\ & 175\,000 * 0,15 = \mathbf{26\,250\,Kč} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Situace B: } & 437\,743 - (437\,743 * 0,4) \doteq 262\,600 \\ & 262\,600 * 0,15 = \mathbf{39\,390\,Kč} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Situace C: } & 437\,743 - 385\,307 \doteq 52\,400 \\ & 52\,400 * 0,15 = \mathbf{7\,860\,Kč} \end{aligned}$$

Situace A a situace B zobrazuje rozdíl mezi výpočtem daňové povinnosti v případě, kdy poplatník provozuje činnost na základě živnostenského oprávnění (60% paušál) a v případě kdy oprávněním nedisponuje (40% paušál). V situaci B se tedy poplatník vystavuje nejen hrozící pokutě za porušování zákonů, ale rovněž mu vzniká vyšší daňová povinnost z poskytování služby. Dle situace C je patrné, že při uplatňování skutečných nákladů je výše daně pro poskytovatele stejná, ať už disponuje živnostenským oprávněním nebo ne. V tomto případě se však stále vystavuje sankci.

Poskytovatel služby Uber má možnost uplatnit daňové zvýhodnění na děti a slevu na manželku bez ohledu na to, zda provozuje činnost na základě živnostenského oprávnění. Podnikající fyzická osoba má povinnost vést účetnictví či daňovou evidenci, jestliže uplatňuje skutečné výdaje. Pokud uplatňuje výdaje procentem z příjmů, je povinna vést evidenci příjmů a pohledávek (Svoboda, 2019; Generální finanční ředitelství, 2017b).

Řidiči Uberu mají také povinnost splnit povinnosti vůči České správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně. Tímto závazkem je podání přehledů o příjmech a výdajích za uplynulý rok. Při stanovení odvodů na zdravotní a sociální pojištění záleží, zda řidič provozuje službu Uber pouze příležitostně (vedlejší činnost), nebo je pro něj poskytování této služby hlavní činností. V případě hlavní činnosti musí poskytovatel platit zálohy alespoň v minimální výši ode dne zahájení činnosti. Co se týče vedlejší činnosti, v prvním roce poskytovatel zálohy na zdravotní a sociální pojištění neodvádí a v dalších letech je povinen odvádět alespoň minimální měsíční zálohy, pokud jeho příjem za předchozí rok přesáhne rozhodnou částku (pro rok 2021 = 85 058 Kč) (Finace.cz, 2021; Svoboda, 2019).

§ 10 odst. 3 písm. a) ZDP stanovuje, že příležitostné příjmy (nahodilé, jednorázové, bez živnostenského oprávnění), které nepřekročí 30 tis. Kč za kalendářní rok, jsou od daně osvobozeny. Je možné, že jednotlivci, kteří provozují službu Uber pouze příležitostně tuto částku nepřekročí a jejich příjmy by tedy neměly být zdaňovány. Je však důležité se zamyslet, zda služby sdílené ekonomiky mohou být považovány za příležitostný příjem, pokud jsou nabízeny trvale na portálech zprostředkovatele služby. Dle názoru autorky nemohou být tyto služby klasifikovány jako příležitostný příjem, jelikož se na základě § 420 nového občanského zákoníku v takovém případě jedná o soustavnou činnost vykonávanou za účelem zisku, tedy podnikání. Stejný názor rovněž podle Generálního finančního ředitelství (2017a,b) předkládá Finanční správa, která ve svém vyjádření říká, že výdělečné činnosti sdílených ekonomik prováděné opakovaně/pravidelně jsou podnikáním. Úšela (2018b) zmiňuje, že subjekt, který nabízí činnost skrze platformu, se snaží takto jednat opakovaně a soustavně. Jestliže je cena kalkulována ziskově, není pochyb o tom, že se jedná o podnikání. Marek et al. (2017) uvádějí, že je tématem vyjmutí sdílené ekonomiky z definice podnikání. Díky této úpravě by příjmy související s činnostmi sdílené ekonomiky byly zdaňovány jako příležitostné a byla by stanovena částka maximálního příjmu. Autorka zastává názor, že by tato regulace způsobila znevýhodnění jiných odvětví a vznik potenciálních daňových úniků. Zástupci zprostředkovatelských společností jsou dle Veseckého (2017) názoru, že by v případě sdílené ekonomiky měl být zachován status podnikání, jelikož zůstat v šedé zóně není výhodné. Příkladem výhody je možnost odečíst si náklady v rámci svého daňového priznání u podnikatelů, kteří nabízejí své volné zdroje. Zástupci rovněž navrhují, že by měl stát přijít s novou, výhodnou a co nejméně zatěžující formou podnikání.

5.1.2 Daň z přidané hodnoty

Jak již bylo uvedeno v teoretické části, subjekty, které poskytují přepravu osob prostřednictvím aplikace Uber, jsou osobami povinnými k dani. Tyto osoby mají povinnost registrovat se jako plátcí daně z přidané hodnoty, pokud jejich obrat za 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích obdobích přesáhne 1 000 000 Kč. Poskytovatelé přepravy, kteří dosud nejsou registrovaní jako plátcí DPH, se stávají identifikovanou osobou.

Plátce DPH má dle Generálního finančního ředitelství (2017b) povinnost přiznat daň z přijaté služby a zároveň může uplatnit nárok na odpočet (pokud splní zákonné podmínky). **Identifikovaná osoba** má povinnost přiznat daň z přijaté služby od společnosti Uber, ale nemá možnost nároku na odpočet. Identifikovaná osoba, na rozdíl od plátce DPH, neodvádí daň ze všech vlastních příjmů, ale pouze z přijatých faktur ze zahraniční od společnosti Uber, tedy jen ze servisního poplatku 25 %.

Tabulka 5 zobrazuje ilustrativní výpočet měsíčního zatížení DPH ze servisního poplatku řidiče Uberu. Pro výpočet byla použita dostupná data ročních výnosů poskytovatele služby Uber z Tabulky 3. Výpočet je stanoven pro jednotlivé služby zvlášť.

Tabulka 5: Ilustrativní výpočet měsíční výše DPH ze servisního poplatku

Měsíční výše DPH ze servisního poplatku zatěžující řidiče Uberu = (servisní poplatek 25 % * ∅ měsíční výnosnost) * sazba DPH 21 %
Uber Pop(X): $(0,25 * 11\,489) * 0,21 = 603 \text{ Kč}$
Uber Select: $(0,25 * 14\,930) * 0,21 = 784 \text{ Kč}$
Uber Black: $(0,25 * 141\,654) * 0,21 = 7\,437 \text{ Kč}$

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Jelikož jsou dle vládního výzkumu v rámci služby Uber Pop(X) a Uber Select zobrazovány pouze příležitostní řidiči (10 hodin týdně), je dle Tabulky 5 patrné, že nejvíce zatěžuje DPH ze servisního poplatku řidiče služby Uber Black. Dle ilustrativního výpočtu by řidiči Uber Black měli na DPH ze servisního poplatku odvést měsíčně 7 437 Kč, což je nemalá částka.

S využitím údajů z vládního výzkumu Krajčíka et al. (2017) je rovněž sestavena Tabulka 6, která obsahuje stanovení výnosu z DPH ze servisního poplatku. Pro výpočet

byly rovněž použity údaje výnosů z Tabulky 3. Výpočet je pouze orientační, jelikož není známý přesný počet řidičů jednotlivých služeb Uber a rovněž nejsou dostupná přesná data výnosů všech služeb, které společnost poskytuje. Jak již bylo zmíněno výše, přibližný počet řidičů společnosti Uber je 2 000. Pro tento ilustrativní výpočet měsíčního výnosu budeme u každé služby brát v úvahu, že všech 2 000 řidičů poskytuje pouze danou službu Uber.

Tabulka 6: Ilustrativní výpočet měsíčního výnosu DPH ze servisního poplatku

Měsíční výnos DPH ze servisního poplatku řidičů Uberu = (servisní poplatek 25 % * ∅ měsíční výnosnost) * počet řidičů * sazba DPH 21 %
Uber Pop(X): $(0,25 * 11\,489) * 2\,000 * 0,21 = 1\,206\,345$ Kč
Uber Select: $(0,25 * 14\,930) * 2\,000 * 0,21 = 1\,567\,650$ Kč
Uber Black: $(0,25 * 141\,654) * 2\,000 * 0,21 = 14\,873\,670$ Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Z Tabulky 6 je patrné, že potenciální měsíční výnos DPH ze servisního poplatku řidičů Uber je poměrně vysoký. Navíc jsou zde zachyceny pouze vybrané služby, které společnost poskytuje a jde pouze o výpočet DPH ze servisního poplatku. Ve výpočtu není brán zřetel na fakt, že někteří poskytovatelé služby mohou být plátcí DPH a jsou povinni odvádět daň 21 % z jejich celého obrátu. Lze tedy předpokládat, že výsledné číslo měsíčního výnosu je mnohem vyšší.

Dle dostupných dat nelze posoudit, jaký je rozsah osob identifikovaných k dani, registrovaných plátců DPH a osob, které buď neúmyslně, nebo záměrně povinnosti zákona o DPH porušují. Zdá se tedy, že není možné stanovit, k jak velkým daňovým únikům ve skutečnosti dochází.

Dle mluvčí Uber Jozové je na úřadech, aby poskytovatele služby kontrolovaly. Jde prý o transparentní systém, jelikož každá jízda (hotovostní i bezhotovostní) je elektronicky zaznamenána (Úšela, 2018a).

Pokrokem v oblasti zdanění alternativních taxislužeb v České republice je daňové memorandum, které v roce 2018 podepsalo Ministerstvo financí ČR se společností Uber (viz kapitola 3.3). Finanční správa tak získala přístup k potřebným datům nezbytným ke správě daní. Společnost se v tomto memorandu zavazuje informovat řidiče o jejich

povinnostech k DPH. Otázkou však je, zda tuto povinnost společnost řádně plní a nevystavuje řidiče případné pokutě.

5.1.3 Silniční daň

Jak již bylo zmíněno v kapitole 4.4 vozidla registrovaná, provozovaná a používaná na území České republiky jsou zatížena silniční daní. Tato daň dopadá na fyzické osoby, které používají vozidlo k výkonu své samostatné činnosti, tedy k poskytování přepravy Uber.

Významný dopad na silniční daň může mít rozvoj sdílené ekonomiky. Narůstající počet osob generujících příjmy ze samostatné činnosti v rámci sdílené přepravy, vede k růstu počtu daňových poplatníků a tím i příjmů ze silniční daně. Tento narůstající zdroj příjmů má kladný dopad na výstavbu, údržbu a modernizaci silniční a dálniční sítě v České republice, jelikož součástí jejich financování je právě silniční daň (Zákon č. 243/2000).

Základem daně pro výpočet výše daně u osobních automobilů je dle § 5 zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční zdvihový objem motoru v cm³. Jednotlivé sazby daně zobrazuje Tabulka 7.

Tabulka 7: Roční sazba silniční daně

Zdvihový objem motoru (cm³)	Do 800	800–1250	1250–1500	1500–2000	2000–3000	Nad 3000
Roční sazba daně (Kč)	1200	1800	2400	3000	3600	4200

Zdroj: Zákon č. 16/ 1993 Sb., zpracováno autorkou

Společnost Uber klade na vozidla poskytovatelů služby v České republice požadavky dle služby, kterou chtějí poskytovat. Požadavky se týkají stáří vozidla, třídy, vybavenosti či bezpečnosti. Konkrétní požadavky na vybrané služby jsou dle Uber Technologies Inc. (2021d) následující:

- Uber Pop(X) – modelový rok 2 000 a novější, 4dvéřový automobil, dobrý stav;
- Uber Select – zánovní vůz střední nebo vyšší třídy;
- Uber Black – stáří max. 5 let, černá barva, kožený interiér, vyšší třída.

Řidiči všech služeb musí rovněž doložit technický průkaz, doklad o pojištění vozidla a potvrzení, že je vůz registrovaný jako taxislužba (Uber Technologies, Inc., 2021d).

Na základě stáří vozidla je dle § 6 odst. 6 zákona č. 16/1993, o dani silniční, možné daň snížit. Pokud od první registrace vozidla neuběhlo více jak 3 roky, je možné sazbu daně snížit o 48 %. Po překročení této hranice může poplatník daně následující 3 roky snížit sazbu o 40 % a další 3 roky má možnost sazbu snížit o 25 %. Celková doba, po kterou může poplatník daně sazbu snižovat, činí 9 let.

Tabulka 8 zobrazuje výpočet silniční daně u jednotlivých služeb společnosti Uber. Pro zjednodušení výpočtu je bráno v úvahu, že řidiči Uber užívají k provozování služby vozidla s objemem motoru do 2 000 cm³.

Vzhledem k faktu, že službu Uber Pop(X) mohou řidiči provozovat se staršími vozy (rok 2 000 a novější), lze předpokládat, že v rámci této služby užívají vozidla staršího data výroby. Pro výpočet silniční daně je tedy zvoleno nulové snížení sazby a řidič je zatížen plnou výší sazby silniční daně. U služby Uber Select a Uber Black uvádí společnost seznam modelů vyhovujících pro jejich provozování. Jedním z vhodných modelů pro provoz Uber Select je Audi A6 modelového roku 2012. Pro Uber Select je tedy zvoleno snížení sazby 25 %. Pro poskytování služby Uber Black je vhodným modelem např. Škoda Superb z roku 2019. Tudíž je v tomto případě zvoleno 48% snížení sazby daně (Uber Technologies, Inc., 2021d).

Tabulka 8: Ilustrativní výpočet silniční daně

	Uber Pop(X)	Uber Select	Uber Black
Základ daně (cm³)	1 500 – 2 000	1 500 – 2 000	1 500 – 2 000
Sazba daně (Kč)	3 000	3 000	3 000
Snížení (%)	0	25	48
Daň (Kč)	3 000	2 250	1 560

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Způsob výpočtu daňové povinnosti je u všech typů služby Uber obdobný. Nejprve je zapotřebí stanovit základ daně dle objemu motoru vozidla používaného k provozování služby. Vzhledem ke zvolenému předpokladu používaných automobilů s objemem

motoru do 2 000 cm³, zahrnuje výpočet maximální hranici sazby daně 3 000 Kč. Tato sazba je následně snižována v závislosti na stáří vozu.

$$\text{Uber Pop(X): } 3\,000 - (3\,000 * 0) = \mathbf{3\,000\,Kč}$$

$$\text{Uber Select: } 3\,000 - (3\,000 * 0,25) = \mathbf{2\,250\,Kč}$$

$$\text{Uber Black: } 3\,000 - (3\,000 * 0,48) = \mathbf{1\,560\,Kč}$$

V rámci Uber Pop(X) je předpokladem, že řidiči užívají vozidla staršího data (starší než 9 let) a jsou zatíženi daňovou povinností v plné výši 3 000 Kč. U přeprav Uber Select a Uber Black jsou používány automobily novější a řidiči tak mohou uplatnit snížení sazby a být tak zatíženi nižší částkou silniční daně.

Pro výpočet ročního výnosu ze silniční daně zatěžující řidiče Uber, který zobrazuje Tabulka 9, byl opět použit údaj o počtu aktivních řidičů v ČR z roku 2017. Počet těchto poskytovatelů je tedy 2 000. V rámci výpočtu výnosu u jednotlivých služeb je stanoveno, že všech 2 000 řidičů poskytuje danou službu.

Tabulka 9: Ilustrativní výpočet výnosu ze silniční daně řidičů Uberu

Roční výnos ze silniční daně zatěžující řidiče Uberu = vypočtená silniční daň * počet řidičů
Uber Pop(X): $3\,000 * 2\,000 = \mathbf{6\,000\,000\,Kč}$
Uber Select: $2\,250 * 2\,000 = \mathbf{4\,500\,000\,Kč}$
Uber Black: $1\,560 * 2\,000 = \mathbf{3\,120\,000\,Kč}$

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Dle výpočtů je patrné, že nejvíce jsou silniční daní zatíženi řidiči poskytující přepravu Uber Pop(X). V případě, že všech 2 000 aktivních řidičů provozuje službu Uber Pop(X), dosahuje roční výnos ze silniční daně 6 mil. Kč. U služby Uber Select by se jednalo o výnos 4,5 mil. Kč a u Uber Black o 3,12 mil. Kč. Dle Línka (2018) je pravděpodobně nejvyužívanější službou Uber Pop(X) a je tedy možné počítat spíše s vyšší částkou daňového zatížení řidičů Uberu v České republice.

5.1.4 Zhodnocení

Krajčák et al. (2017) uvádějí, že společnost Uber vykazuje nerovné podmínky k podnikání alternativních a klasických taxislužeb. Toto tvrzení autoři podložili tím, že se jedná o černou taxislužbu, řidiči nedisponují živnostenským oprávněním, jezdí

nelegálním způsobem bez licence a společnost neřeší technickou prohlídku vozu a jeho pojištění. Částečným řešením těchto nerovných podmínek by měl být již zavedený novelizovaný zákon o silniční dopravě (viz kapitola 3.3). V této oblasti se však neustále vyskytují spory, jelikož Uber zprostředkovává jízdy za mnohem nižší ceny za 1 km oproti klasickým taxislužbám a přebírá tak zákazníky. Zároveň si však platforma účtuje vysokou provizi z každé jízdy. Tato služba je tedy výhodná pro cestující, ale samotní řidiči jsou zatíženi vysokými náklady. Pokud řidiči řádně platí DPH, daň z příjmů a silniční daň, je pro ně situace dlouhodobě neudržitelná.

Na základě vládního výzkumu Krajčíka et al. (2017) bylo zjištěno, že u jednotlivých řidičů společnosti Uber dochází k určitým daňovým únikům v rámci zdanění příjmů, pokud se jedná o hlavní činnost. V případě příležitostné činnosti může jít pouze o úniky minimálního rozsahu. Dále je možné konstatovat ztráty v oblasti povinností vůči České správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně. Stejně tak dochází k daňovým únikům v rámci daně z přidané hodnoty, přičemž poplatníci ve většině případů nevědí, že se jich tato povinnost týká. Placena rovněž není ani daň silniční.

Existenci daňových úniků lze prokázat na faktu, že Finanční správa v roce 2020 dodatečně vyměřila daň řidičům alternativních taxislužeb ve výši 6,5 mil. Kč. V rámci kontroly zaměřila Finanční správa svou pozornost na odhalení případných podvodů spojených s neplacením daně z příjmů, daně z přidané hodnoty a silniční daně. Generální finanční ředitelství nezveřejnilo bližší informace o počtu řidičů, kterým byla daň dodatečně vyměřena. Zveřejněn nebyl ani údaj, jak se podílely jednotlivé daně na celkové dodatečně vyměřené částce. Vzhledem k absenci těchto dat nelze jednoznačně říct v rámci jaké daně dochází u řidičů alternativních taxislužeb v České republice k největším daňovým únikům. Tato finanční kontrola se vztahovala na dosud nepromlčená zdaňovací období (poslední 3 roky). Během této kontroly porovnávala Finanční správa daňová přiznání subjektů s jejich příjmy, které jsou nyní díky memorandu dostupné, prostřednictvím mobilních aplikací společností. Kontrola plnění těchto daňových povinností představuje složitý a časově náročný proces, který závisí především na spolupráci daňových subjektů a správce daně (Liebreich, 2020). Na plánovanou finanční kontrolu byli řidiči předem upozorněni a bylo jim doporučeno, aby co nejdříve podali chybějící daňová přiznání a uhradili daň. Za neplnění svých povinností hrozí daňovým subjektům např. pokuta za nedodržení registrační povinnosti či sankce za pozdně podané daňové přiznání. Výše úroků z prodlení odpovídá roční výši

repo sazby stanovené ČNB, zvýšené o 14 %. Úrok je počítán za každý den prodlení. (Liebreich, 2019; Habáň, 2019; Úšela, 2018b). Generální finanční ředitelka Finanční správy Tatjana Richterová říká: „*Snažíme se jít cestou prevence, a i touto cestou daňové subjekty upozornit, aby si své povinnosti splnily dříve, než od finančních úřadů dostanou výzvy k jejich plnění. Poskytovatelé přepravních služeb přes elektronické platformy mají k dispozici metodiku, ve které je dopodrobna rozepsáno, jaké daňové povinnosti a kdy musí plnit.*“

Finanční správa pokládá za jednu ze svých priorit efektivní vymáhání daňových nedoplatků. Stálou prioritou je boj s daňovými úniky a perzekuce šedé ekonomiky. Jednou z jejích analytických a investigativních činností je problematika daňových úniků plynoucích ze sdílených ekonomik. Začátkem roku 2021 byl spuštěn online finanční úřad, portál MOJE daně. Uživatelé mají díky tomuto systému lepší přehled o svých daňových povinnostech a mohou si je vyřídit rychle a jednoduše prostřednictvím elektronického podání. Výhodou je také prodloužení lhůty pro podání o jeden měsíc. Je předpokladem, že by toto zjednodušení mohlo motivovat daňové subjekty k řádnému odvodu daní a přispět tím k eliminaci daňových úniků (Ministerstvo financí ČR, 2020).

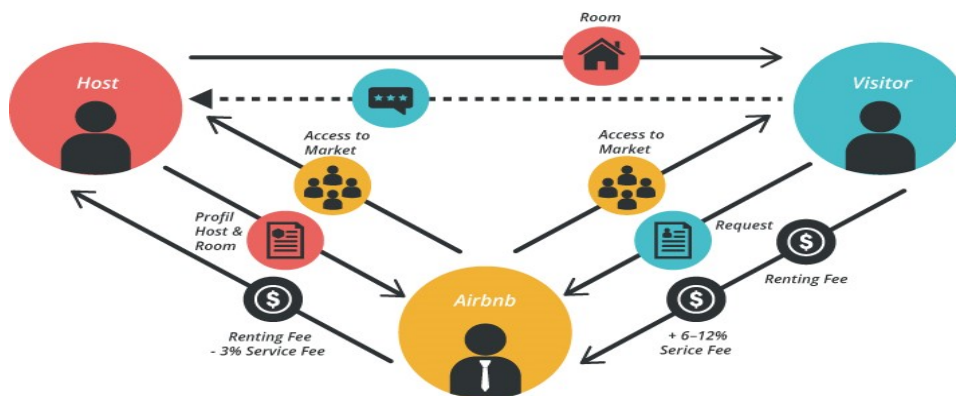
Inspirací by pro Českou republiku mohlo být Estonský model (viz kapitola 3.2.), kde se otázku zdanění řidičů alternativních taxislužeb podařilo vyřešit. Na základě tohoto případu by měla být propojena digitální platforma s informačním systémem Finanční správy ČR. V Estonsku tento model přinesl výrazné zjednodušení daňové administrativy a transparentnost daní. Řidiči Uberu mohou z aplikace posílat informace o svých jízdách rovnou do elektronického daňového přiznání. (Aasmě, 2017).

5.2 Airbnb

Platforma Airbnb zprostředkovává transakce mezi hostiteli a hosty (nejčastěji turisté), kteří hledají pohodlné ubytování v nízké cenové relaci. Airbnb si buduje důvěru prostřednictvím poskytování pojištění ochrany hostitele, systému hodnocení a kontrol. Základem je digitální propojení nabídky krátkodobého ubytování ve sdílených pokojích, soukromých pokojích či celých domácnostech. Na straně poptávky se nachází osoba, která hledá krátkodobé ubytování. Hostitelé a uživatelé se musí nejprve zaregistrovat do systému Airbnb. Nabídka musí obsahovat fotografie a popis vybavení dané jednotky, stanovení ceny, lokaci, náhled do kalendáře rezervací atd. Rezervace ubytování probíhá obdobně jako u hotelů, přičemž je možné v rámci platformy přímo kontaktovat hostitele

a domluvit se na finálním potvrzení transakce. Z důvodu bezpečnosti je možné provést platbu za ubytování pouze prostřednictvím platební karty. Za poskytnutí této služby profituje platforma skrze zprostředkovatelský poplatek (viz kapitola 4.2), který je strháván z ceny ubytování a je účtován oběma stranám. Celkový obchodní model platformy Airbnb níže znázorňuje Obrázek 12 (Airbnb, 2021b; Business Model Toolbox, 2021).

Obrázek 12: Business model platformy Airbnb

Zdroj: Business Model Toolbox (2021)

Základní statistické údaje

Dle dostupných informací získaných na portálu AirDNA (2021), je k únoru roku 2021 nabízeno na území Prahy, prostřednictvím platformy Airbnb, celkem 5 148 aktivních pronájmů. Za poslední rok zaznamenal vývoj tohoto počtu velmi významný propad z důvodu přijatých opatření v rámci celosvětové pandemie COVID-19. Pro porovnání byl dle v Praze doma (2020) počet aktivních pronájmů k únoru roku 2020 celkem 13 116. Z důvodu nejistoty o budoucím vývoji v oblasti cestovního ruchu či poskytování služeb se velká část hostitelů Airbnb uchýlila k poskytování dlouhodobého pronájmu s podstatně nižším, ale jistým výdělkem. V současnosti je otázkou, kolik poskytovatelů se po skončení pandemie vrátí zpět k pronájmu krátkodobému.

Snížení počtu krátkodobých pronájmů na území hlavního města Prahy má i své výhody, např. v dostupnosti bydlení. Dle Mahdalové (2020) byl před pandemií rozvoj nabídky Airbnb tak veliký, že svým rozsahem převyšoval nabídku bytů určených k dlouhodobému pronájmu. Docházelo tak k navyšování cen pronájmů, nedostatku bytů ke standardnímu bydlení a vytlačování rezidentů z centra města na okraj.

Dle Mahdalové (2020) rovněž většina nabízených pronájmů přes Airbnb nesplňuje původní myšlenku sdíleného ubytování, tedy pronajímání jednotlivých pokojů. Pronájem celého bytu měl být uskutečňován pouze v případě jeho dočasného nevyužití. Obrázek 13 zobrazuje pohled na dispozice ubytování nabízených přes portál Airbnb v Praze.

Obrázek 13: Typ pronájmů nabízených přes Airbnb (únor 2021)

Zdroj: AirDNA (2021), zpracováno autorkou

Z Obrázku 13 je patrné, že největší podíl v nabídce ubytování přes Airbnb v Praze tvoří celé domácnosti (80 %). Následuje pronájem soukromých pokojů (18 %) a poté pronájem sdílených pokojů (2 %). Na základě těchto údajů je zřejmé, že původní myšlenku sdílení splňuje pouze 20 % ze všech nabízených ubytování. Studie Colliers International navíc ukazuje, že takřka 70 % pražských hostitelů nabízí více než jednu nemovitost k pronájmu a přibližně 2/5 z nich poskytují více než 10 nabídek ubytování (Aktuálně.cz, 2018). Lze usuzovat, že v Praze naplňují hostitelé definici podnikání, jelikož vykonávají soustavnou výdělečnou ekonomickou činnost provozovanou za účelem zisku.

Důležitým údajem v rámci Airbnb je míra obsazenosti. Tato míra je dle portálu AirDNA (2021) vypočítána jako počet rezervovaných dní ku celkovému počtu dní, po které byly ubytovací jednotky volně k dispozici. Tento výpočet nezahrnuje jednotky, u kterých se ve sledované období neuskutečnila rezervace. Míra obsazenosti se v Praze pohybovala v únoru 2021 kolem 47 %. Na tento ukazatel má značný vliv sezónnost

a v současné situaci rovněž omezení pohybu osob. Průměrnou celoroční míru obsazenosti odhadují ve své analýze Marianovská a Němec (2018) na úroveň 56 %.

Dalším ukazatelem je medián měsíčních příjmů, který zobrazuje medián příjmů poskytovatelů ubytování přes Airbnb za posledních 12 měsíců. Tento ukazatel nezahrnuje daně, poplatky za služby ani dodatečné poplatky za hosty (AirDNA, 2021).

Průměrná denní sazba představuje průměrnou rezervovanou cenu za noc (včetně poplatků za úklid) za všechny rezervované dny v posledním roce. V případě Prahy byla tato sazba k únoru 2021 ve výši 1 600 Kč (AirDNA, 2021). Pokud bychom uvažovali plnou obsazenost ubytovací jednotky, je možné za měsíc (30 dnů) získat poskytováním ubytování prostřednictvím platformy Airbnb v Praze výnos 48 000 Kč. Tato částka se může zdát velmi vysoká s porovnáním průměrné měsíční ceny standardního pronájmu, která je k únoru 2021 v Praze u bytu o velikosti 60 m² méně než poloviční, konkrétně 16 800 Kč (RealityMIX.cz, 2021). Dle autorčina názoru je však vzhledem ke konkurenčnímu prostředí poskytovatelů ubytovacích služeb velmi nízká pravděpodobnost, že by v reálném situaci k plné obsazenosti došlo.

Přehled vybraných údajů o poskytování ubytování prostřednictvím Airbnb v Praze zobrazuje Tabulka 10. Tyto údaje slouží jako základ pro stanovení výpočtů v následujících podkapitolách.

Tabulka 10: Vybrané údaje o ubytování v Praze v rámci Airbnb (únor 2021)

Míra obsazenosti	Počet aktivních jednotek	Medián měsíčních příjmů	Průměrná denní sazba	Průměrný počet hostů	Místní poplatek z pobytu (osoba/den)
47 %	5 148	15 100 Kč	1 600 Kč	4,6	21 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle AirDNA (2021); Magistrát hlavního města Prahy (2020a)

5.2.1 Daň z příjmů fyzických osob

Při stanovení daně z příjmů fyzických osob je nutné vzít v potaz několik možností, které mohou v rámci poskytování ubytování přes platformu Airbnb nastat. Případ, kdy příjem plyne z poskytování ubytovací služby, pro kterou má poskytovatel příslušné živnostenské oprávnění, zobrazuje Situace A. Tento příjem je zdaňován dle § 7 odst. 1 písm. b) ZDP. Poplatník uplatňuje výdaje procentem z příjmů.

Situace B zachycuje stav, kdy příjmy poskytovatele plynou z poskytování ubytování, které vykazuje znaky živnostenské činnosti, ale poskytovatel nedisponuje živnostenským oprávněním. V tomto případě je na hostitele nahlíženo jako na osobu provozující podnikatelskou činnost a jeho příjmy jsou zdaňovány podle § 7 odst. 1 písm. c) ZDP. Jak již bylo zmíněno v teoretické části, poskytovatel sdíleného ubytování si musí opatřit živnostenské oprávnění. Pokud tuto zákonnou povinnost neplní, lze jeho jednání považovat za nelegální a může mu být uložena pokuta až do výše 500 000 Kč (Gola, 2020). V této situaci rovněž poplatník uplatňuje výdaje procentem z příjmů.

Poslední možnost ilustruje situace C. Nyní nabízí poskytovatel k ubytování klasický pronájem, který nenaplnuje definici poskytování ubytovací služby či podnikatelské činnosti. Tyto příjmy jsou klasifikovány jako příjmy z nájmu a podléhají zdanění dle § 9 odst. 1 písm. a) ZDP.

Veškeré výše uvedené situace a rozdíly v jejich výpočtu daňové povinnosti zachycuje Tabulka 11. Předpokladem pro výpočet daně z příjmů fyzických osob hostitelů Airbnb je stanovení ilustrativní výše příjmu za zdaňovací období, kterým je kalendářní rok. Na tuto výši příjmu je pro potřeby výpočtu nahlíženo jako na průměrný roční výdělek osoby poskytující ubytování skrze platformu Airbnb. Při zohlednění průměrné denní sazby a míry obsazenosti (viz Tabulka 10) je výše příjmu za kalendářní rok stanovena v hodnotě 270 000 Kč. Rozdílem při výpočtu jednotlivých situací je stanovení režimu paušálních výdajů, které je možné uplatnit. Situace A představuje využití výdajového paušálu ve výši 60 % (§ 7 odst. 7 písm. b) ZDP), situace B ve výši 40 % (§ 7 odst. 7 písm. d) ZDP) a situace C ve výši 30 % (§ 9 odst. 4 ZDP).

Tabulka 11: Výpočet DPFO u poskytovatelů ubytovacích služeb Airbnb (v Kč)

	Situace A	Situace B	Situace C
Příjem za kal. rok	270 000	270 000	270 000
Výdaje (paušál)	162 000 (60 %)	108 000 (40 %)	81 000 (30 %)
Základ DPFO	108 000	162 000	189 000
DPFO (15 %)	16 200	24 300	28 350

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Při výpočtu daně z příjmů fyzických osob je potřeba nejprve stanovit základ daně, který získáme snížením výše příjmu za kalendářní rok o výdaje. Poplatník se může rozhodnout, zda použije výdaje paušální či skutečné, podle toho, co je pro něj z hlediska daňové povinnosti výhodnější. Následně je možné určit výši daně pomocí 15% sazby.

$$\begin{aligned} \text{Situace A: } & 270\,000 - (270\,000 * 0,6) = 162\,000 \\ & 162\,000 * 0,15 = \mathbf{16\,200\,Kč} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Situace B: } & 270\,000 - (270\,000 * 0,4) = 108\,000 \\ & 108\,000 * 0,15 = \mathbf{24\,300\,Kč} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Situace C: } & 270\,000 - (270\,000 * 0,3) = 81\,000 \\ & 81\,000 * 0,15 = \mathbf{28\,350\,Kč} \end{aligned}$$

Dle Generálního finančního ředitelství (2017a) je poskytování ubytování prostřednictvím platformy Airbnb ubytovací službou, tedy příjmem ze samostatné činnosti (viz kapitola 4.1). Poskytovatel své příjmy zdaňuje dle §7 odst. 1 písm. b/c ZDP podle toho, jestli je držitelem živnostenského oprávnění. Dle výpočtů situace A a situace B je zřejmé, že osoba, která nevlastní živnostenské oprávnění, je znevýhodněna možností využití nižší úrovně výdajového paušálu. Rovněž se tato osoba vystavuje udělení pokuty za protiprávní jednání. Situace C, tedy klasifikování ubytování přes Airbnb jako nájem je dle stanoviska Generálního finančního ředitelství nepřipustné. K tomuto rozhodnutí je možné uvést připomínku, jelikož není pravidlem, že veškeré činnosti hostitelů Airbnb vykazují charakteristické znaky podnikání. Základním principem sdílené ekonomiky není generování zisku, ale efektivní využívání nepotřebných statků. Rovněž je možné skrze platformu pronajmout ubytování dlouhodobě, což je znakem klasického nájmu. Ovšem, jak již bylo uvedeno na začátku kapitoly, je otázkou, jaká část hostitelů sleduje primární cíl sdílené ekonomiky nebo je jejich smyslem spíše vytváření zisku.

Poskytovatelé ubytování přes Airbnb mohou využít slevy na dani i daňové odpočty, jsou povinni vést účetnictví či daňovou evidenci (využití skutečných výdajů) nebo evidenci příjmů a pohledávek (využití paušálních výdajů). Příjmy z poskytování ubytovací služby podléhají sociálnímu a zdravotnímu pojištění a je zde povinnost vykazovat přehled o příjmech a výdajích na OSSZ i u zdravotní pojišťovny. Pokud by tyto příjmy bylo možné zdaňovat dle § 9 jako příjmy z klasického nájmu, nepodléhaly by sociálnímu ani zdravotnímu pojištění a nebylo by potřeba ani odevzdávat přehledy.

Pronájem nemovitosti delší než 48 hodin je navíc osvobozen od DPH a nevztahuje se na něj solidární zvýšení daně (Bartušková, 2020; Svoboda, 2019; Generální finanční ředitelství, 2017a).

Při stanovování závěrů, zda poskytování ubytování skrze platformu Airbnb je či není podnikáním, je stejně jako v případě Uber (podrobněji rozebráno v kapitole 5.1.1.), zapotřebí zohlednit definici podnikatele dle § 420 nového občanského zákoníku. Zdá se, že poskytování ubytování je ve většině případů nahodilé. Je však často zastáván názor, že relevantnější pro určení soustavnosti je fakt, že hostitel nabízí své ubytování na platformě neustále, po celý rok. Přesto se však nabídky, které soustavnost nevykazují, na platformě Airbnb objevují. Dle názoru autorky by bylo vhodné, aby byl status podnikatele u každého hostitele posuzován zvlášť. Stejný názor zastává Janovec (2021), který uvádí, že jednotlivci by měli být posuzováni na základě ročního obratu či počtu bytů, které skrze platformu nabízejí. Pichrt et al. (2017) zmiňují, že uplatnění zdaňovacího režimu je velmi individuální. Režim a podmínky ubytování by měly být zákonodárci a provozovateli nastaveny tak transparentně, aby bylo jisté, pod který daňový režim poskytovatel spadá.

5.2.2 Daň z přidané hodnoty

Subjekty poskytující ubytování přes platformu Airbnb jsou povinni registrovat se jako plátcí daně z přidané hodnoty, pokud splní zákonem stanovené podmínky (viz kapitola 4.2). Pokud nenaplní podmínky registrace, stávají se identifikovanou osobou, jelikož uskutečňují přeshraniční plnění.

Na základě Generálního finančního ředitelství (2017a) má **plátce DPH** povinnost přiznat a odvést daň z přijaté služby a při splnění zákonných podmínek může uplatnit nárok na odpočet. Plátce odvádí daň ze všech vlastních příjmů.

Identifikovaná osoba je rovněž povinna přiznat a odvést daň, ale nemá nárok na odpočet. Tato osoba odvádí daň pouze z přijatých faktur od společnosti Airbnb, tedy ze servisního poplatku.

S využitím údajů z Tabulky 10 je možné určit přibližný měsíční výnos z DPH ze servisního poplatku hostitelů Airbnb v Praze. Při výpočtu byl zohledněn medián měsíčních příjmů a počet aktivních jednotek k ubytování. Měsíční výnos je počítán ze

servisního poplatku hostitelů, který snižuje jeho celkový výnos. Dle Airbnb (2021a) je výše tohoto poplatku u hostitele zpravidla 3 %.

Tabulka 12: Ilustrativní výpočet měsíčního výnosu DPH ze servisního poplatku

Měsíční výnos DPH ze servisního poplatku hostitelů = (servisní poplatek 3 % * medián měsíčních příjmů) * počet aktivních jednotek * sazba DPH 21 %

$(0,03 * 15\,100) * 5\,148 * 0,21 \doteq 489\,729 \text{ Kč}$

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Je patrné, že potenciální výnos z DPH je poměrně vysoký. Za měsíc může stát ze servisního poplatku hostitelů získat půl milionu Kč. Část hostitelů může být navíc registrovaná jako plátce DPH a odvádět daň 15 % ze všech svých příjmů, což tento výpočet nezohledňuje. Také zde není brán v úvahu fakt, že tento poplatek je sdílený mezi hostitele a hosta, který odvádí servisní poplatek cca 14,2 % z mezisoučtu ceny a rezervace. Finální výnos z DPH je tedy pravděpodobně mnohem vyšší.

Vzhledem k existenci netransparentních a nejednoznačných pravidel v oblasti zdanění sdílené ekonomiky, vznikají problémy také v rámci DPH. Dle Úřadu vlády ČR (2017a) má DPH největší podíl na odvodech do státního rozpočtu z poskytování Airbnb v Praze. Z jejich studie vyplývá, že potenciální roční výnos na DPH by mohl dosahovat hodnoty vyšší než 150 milionů Kč. Je tedy zřejmé, že tento výnos je pro stát významným příjmem a je zapotřebí zaměřit se na eliminaci možných daňových úniků. Návrhy doporučení se blíže zabývá kapitola 6.1.

Pokrokem ve zdanění Airbnb je daňové memorandum, které v roce 2018 podepsalo Generální finanční ředitelství a Airbnb. Díky této vzájemné spolupráci má Finanční správa přístup k potřebným datům pro správu daní. Společnost Airbnb je na základě této smlouvy povinna informovat hostitele o jejich povinnostech souvisejících s poskytováním ubytování.

5.2.3 Místní poplatek z pobytu

Podle Magistrátu hlavního města Prahy (2020a) je aktuální výše sazby místního poplatku z pobytu 21 Kč za osobu a každý započatý den pobytu (mimo počáteční den). Výpočet poplatku z pobytu je možné získat vynásobením sazby poplatku a jeho základu (počet nocí). Tento poplatek se nevztahuje na osoby mladší 18 let, osoby pobývající na

území obce atd. Od 1. ledna 2021 je na základě zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích stanovena maximální možná výše sazby na 50 Kč/osoba/den.

Údaj o průměrném počtu přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních uvádí k prosinci roku 2020 hodnotu 2,0 (Český statistický úřad, 2021). Tato hodnota je použita pro stanovení výše příjmů z místního poplatku z pobytu v Praze.

V rámci výpočtu je rovněž zohledněn průměrný počet hostů, míra obsazenosti a počet aktivních jednotek k ubytování z Tabulky 10.

Tabulka 13: Místní poplatek z pobytu

Místní poplatek z pobytu = sazba poplatku * ø počet hostů * ø počet nocí * (míra obsazenosti * počet aktivních jednotek)
Aktuální sazba: $21 * 4,6 * 2 * (0,47 * 5 148) \doteq 467 459 \text{ Kč}$
Maximální sazba: $50 * 4,6 * 2 * (0,47 * 5 148) \doteq 1 112 997 \text{ Kč}$

Zdroj: Vlastní zpracování, 2021

Z Tabulky 13 je zřejmé, že místní poplatek z pobytu za dvě noci je významným příjmem do rozpočtu města. Při aktuální sazbě poplatku 21 Kč/osoba/den, kterou hlavní město Praha využívá dosahuje výše příjmu téměř půl milionu Kč. Pokud by navíc město využilo možnost zavedení maximální sazby 50 Kč/osoba/den, byl by tento příjem více než dvojnásobný. Je však otázkou, zda by tato regulace negativně neovlivnila poskytovatele ubytovacích služeb Airbnb. Zvýšení poplatků je dle Aktuálně.cz (2018) jedním z nástrojů, jak zajistit, aby se poskytovatelům ubytovacích služeb Airbnb přestal byznys vyplácet a uchýlili se k dlouhodobému pronájmu. Dle autorčina názoru, je možné očekávat, že pokud nebude zajištěna řádná kontrola, budou se subjekty snažit vyhnout svým povinnostem, aby si zachovali konkurenceschopné ceny za poskytnutí ubytování a zvýší se tak možnost potenciálních daňových úniků. Specifika místního poplatku z pobytu stanovuje dle Macha a Vobořila (2020) každá obec sama příslušnou vyhláškou. V případě, že obec poplatek vybírá, je povinností hostitele zaregistrovat se k poplatkové povinnosti za účelem platby. Ubytovatel je odpovědný za evidenci a platbu poplatků. Dříve bylo velmi náročné kontrolovat plnění povinností hostitelů, nyní si může obec vyžádat potřebné podklady na živnostenském úřadě. Hostitelé mají povinnost vést evidenční knihu, která obsahuje údaje o pobytu a osobách, které si objekt pronajali. Včasné neodvedení poplatků za pobyt může být sankcionováno zvýšením

poplatku až na trojnásobek. Za neplnění povinností v podobě nevedení evidenční knihy či neohlášení se k poplatkové povinnosti, může být poskytovateli ubytování uložena pokuta správcem daně až do výše 500 000 Kč.

Z důvodu úniků plateb za místní poplatky přicházejí obce o nemalé finanční příjmy. Úřad vlády ČR (2017a) uvádí, že poplatky z pobytu by do rozpočtu hlavního města Prahy mohly přispět až 36 mil. Kč za rok. Dle Aktuálně.cz (2018) je dokonce jen ztráta na těchto neuhrazených poplatcích v Praze ve výši 100 mil. Kč. Problémem v oblasti výběru místních poplatků je fakt, že Airbnb nechce poskytovat údaje o poskytovaných ubytováních. Na základě Českého rozhlasu (2020) došlo k podpisu novely zákona, která ukládá platformě Airbnb povinnost sdělit obcím informace o pronajímaných bytech. Pražská radní Hana Marvanová říká, že může být problém tyto data vymáhat, jelikož se jedná o platformu, která má sídlo v zahraničí. K této situaci dodává: „*České zákonodárství zaspalo, na Airbnb nedosáhneme, dokud nebude celoevropská regulace.*“ Generální finanční ředitelství předalo magistrátu údaje, které získalo na základě daňového memoranda uzavřeného s platformou Airbnb v roce 2018. S využitím těchto údajů prověřila Praha potenciální neplatiče místních poplatků, které následně vyzvala ke splnění svých povinností pomocí výzvy, a řada z nich poplatky uhradila. K těmto údajům se však dostali pouze úředníci spravující poplatky, nikoli samospráva. „*Požadovali jsme po platformě Airbnb údaje o adresách pronajímaných bytů, ty nám však odmítli poskytnout. Pouze nabízeli hromadné vybírání poplatků. To ovšem naráží na problém, že město nemůže přijmout hromadně vybrané poplatky, pokud nevíme, kdo je plátcem. Takové prostředky bychom nemohli podle zákona identifikovat a přijmout,*“ uvádí Marvanová (Chorá, 2020).

5.2.4 Zhodnocení

Pandemie COVID-19 ovlivnila s jejím příchodem v roce 2020 celosvětové dění s dopady na ekonomiku, stát, společnost, jednotlivce i firmy. Právě odvětví cestovního ruchu a sdílené ekonomiky se stalo v důsledku přijatých restriktivních opatření jedním z nejvíce zasažených. Výhodou majitelů bytů využívaných v rámci Airbnb (oproti klasickým ubytovacím službám) je možnost přechodu na dlouhodobé pronajímání, i když za cenu nižšího výdělku. Jak již bylo uvedeno výše, počet krátkodobých ubytování nabízených přes portál Airbnb v Praze klesl za poslední rok více než o polovinu. Dle Pešlové (2021) cca polovina majitelů Airbnb bytů využila cestu

dlouhodobého pronájmu. V souvislosti s navýšením množství bytů k pronájmu zároveň klesla cena nájemného v centru Prahy o 10-15 %. Pandemie by mohla přinést i důsledky, které nastolí rovnováhu a eliminují určitá negativa, která v posledních letech vznikla. Např. nárůst počtu dlouhodobých pronájmů poskytl řešení pro místní obyvatele, kteří v době rozmachu sdílené ekonomiky nemohli najít místo k bydlení z důvodu jejich nedostatku. I když je pravděpodobné, že po skončení pandemie se některé problémy sdílené ekonomiky vrátí, tvůrci politik by se mohly pokusit dřívějším problémům zamezit. V současné době je tedy otázkou, jaká bude podoba sdílené ekonomiky po skončení pandemie. Vladimír Zuzák k tématu říká: „*Myslím si, že Airbnb se v té podobě, jako tu fungovalo do epidemie, už nikdy nevrátí. Očekávám, že lidé obecně budou méně cestovat. Hlavním důvodem ale bude regulace.*“ Rozhodujícím regulatorním opatřením v oblasti krátkodobých pronájmů, by podle něj bylo zamezení pronájmu celých nemovitostí, což navrhuje např. primátor Prahy Zdeněk Hřib. Schválením tohoto návrhu by dle jeho slov Airbnb defacto skončilo. Variantou omezení je rovněž povinnost informovat stát i město o identitě hostů a pronajímatelů či regulace v podobě omezení krátkodobých pronájmů pouze na jeden měsíc v roce. Autorka zastává názor, že po opadnutí obav z pandemie se lidé opět vrátí ke sdílené ekonomice, jelikož jim přináší značné výhody. Pokud však budou přijata přílišná regulatorní opatření, v jejichž důsledku by se krátkodobé pronájmy přestaly lidem vyplácet (nepřinášely by úsporu peněz), může nastat situace, že nebudou mít důvod se k jejich poskytování vracet a Airbnb zanikne.

Pro úřad vlády ČR byl sestaven daňový model CMCE, který se pokouší vyčíslit potenciální daňové úniky v souvislosti s poskytováním ubytování přes platformu Airbnb. Důležitým zjištěním z dat společnosti Airbnb je fakt, že všechna krátkodobá ubytování v Praze, poskytovaná skrze danou platformu generují ročně výnosy ve výši přes 2 mld. Kč. Dalším důležitým faktem je zjištění, že téměř 80 % nabízených Airbnb ubytování nevykazuje znaky klasické „příležitostné“ sdílené ekonomiky, ale provozování podnikání. Dle studie by v oblasti sektoru Airbnb v Praze potenciální roční výnosy z daně z příjmů, DPH a sociálního a zdravotního pojištění mohly do státního rozpočtu přispět více než 461 mil. Kč. Dále by řádný výběr poplatků z pobytu v Praze mohl do městského rozpočtu přispět částkou ve výši až 50 mil. Kč (Úřad vlády ČR, 2017a). Existenci daňových úniků prokazuje uskutečněná daňová kontrola pronajímatelů přes Airbnb, kterou uskutečnila Finanční správa v roce 2019, přičemž u různých daní probíhaly kontroly za různá období. V rámci kontroly bylo prověřeno 6 921 fyzických

a právnických osob, přičemž v 5 269 případech byla daň dodatečně vyměřena. Finanční správa na základě kontrol získala celkově 35 116 049 Kč. Z toho více než 15 mil. Kč. bylo dodatečně vyměřeno na DPH od 3 709 poplatníků. Téměř 20 mil. Kč. stát získal dodatečným vyměřením na dani z příjmů fyzických osob od 1 557 poplatníků a necelých 50 tis. Kč na dani z příjmů fyzických osob od tří subjektů. Finanční správa disponuje daty o pronajímatelích Airbnb, na jejichž základě je schopna porovnat údaje s jejich podanými daňovými priznáními. V případě, že při kontrole objeví rozdíly, zašle poplatníkovi písemnou výzvu o nápravě jeho povinností. Na tuto kontrolu byli daňový poplatníci předem upozorněni (Novinky, 2019). Stejně jako v případě řidičů Uber, jim za neplnění povinností hrozí pokuty či sankce. Motivací daňových subjektů pro řádné odvody daní a eliminaci daňových úniků by mohlo být zavedení online finančního úřadu, kterým je portál MOJE daně (viz kap. 5.1.4).

Řešením by rovněž mohl být Estonský model propojení digitální platformy s informačním systémem Finanční správy ČR, který by zajistil zjednodušení daňové administrativy a transparentnost daní. Potřebná data pro výpočet a odvod daní by byla prostřednictvím Airbnb automaticky zpracována a přenesena do příslušného systému Finanční správy ČR.

6 Regulace sdílené ekonomiky v ČR

S návrhy řešení nepříznivých dopadů sdílené ekonomiky, kterými jsou např. existence nerovných podmínek poskytovatelů přepravních či ubytovacích služeb nebo nedostatky v oblasti výběru daní a poplatků z důvodu nejasných pravidel, často přicházejí různé studie, které se touto problematikou zabývají.

Mezi navrhované regulace Airbnb hostitelů v ČR patří novelizace živnostenského zákona v podobě **zavedení limitů současně ubytovaných osob, limitů počtů přenocování v kalendářním roce či zákaz poskytování ubytování v určitém období.** „Podstatou návrhu je zmocnění obcí, aby mohly vydat nařízení, kterým budou regulovat rozsah krátkodobého ubytování v bytech. Jak se ukázalo v období před epidemií koronaviru, problematice regulace krátkodobého ubytování je potřeba se věnovat zejména ve velkých městech, neboť jeho poskytování prostřednictvím platform typu Airbnb již dávno překročilo rámeček sdílené ekonomiky,“ sděluje pražská radní Hana Marvanová (Magistrát hlavního města Prahy, 2020b).

Původním záměrem platformy Airbnb bylo sdílet dočasně nevyužívané ubytovací kapacity v nízké cenové relaci. Této koncepci však dnes odpovídá pouze 20 % nabízených Airbnb ubytování a zbývající část odpovídá spíše podnikání v podobě hotelů, jak již bylo zmíněno v kap. 5.2. Dalším problémem je také vylidňování lokalit, stížnosti rezidentů na hluk, výskyt bezpečnostních rizik či úbytek bytů dostupných k bydlení a s ním související zdražování bytů. Přestože jsou v současnosti ubytovací služby ochromeny pandemií, tato situace zde nebude vždy a je zapotřebí zabývat se problémy těchto služeb i v době této krize. Inspirací pro navrhovanou regulaci je zahraničí. Příkladem je Berlín, kde je možné krátkodobě pronajímat ubytování jen 182 dní v roce. Navíc je zde od roku 2016 zakázáno pronajímat celou nemovitost, a to pod hrozbou sankce ve výši 100 tis. eur. Dalším příkladem je Londýn s možností krátkodobého pronájmu na 90 dní v roce nebo Paříž s omezením na 120 dní v roce. Na základě zahraničních zkušeností má však tato navrhovaná novela úskalí, jelikož pronajímatelé často tato regulační nařízení obcházejí (celé byty inzerují jako pokoje nebo překračují povolený počet přenocování). Je tedy otázkou, jestli k podobným případům nerespektování novely navrhovaného zákona nebude docházet také v České republice, což autorka pokládá za více než pravděpodobné (Ctibor a Lajsek, 2021).

Organizace HOTREC v roce 2017 představila pět pilířů, které by měly přispět k rozvoji spravedlivé sdílené ekonomiky. Odpovědnému prostředí by dle ní mohlo prospět (HOTREC, 2017):

- povinné registrování poskytovatelů ubytování u orgánů státní správy či samosprávy;
- zavedení limitů pro počty přenocování;
- řádné odvádění daní a poplatků;
- zajištění bezpečnosti a ochrany zákazníků;
- odpovědnost platform za chování poskytovatelů služeb.

Autorka zastává názor, že vzhledem k výše uvedeným pilířům a zkušenostem ze zahraničí představuje návrh novely živnostenského zákona víceméně nereálná pravidla. Hlavním problémem by mohlo být jejich vymáhání. Např. u návrhu omezeného počtu současně ubytovaných osob se zdá být téměř nemožné ověřovat jeho dodržování. Částečným východiskem pro respektování návrhu by mohly být náhodné kontroly a případné sankce při jeho porušování. Dle Smejkalové (2020) nemá návrh novely šanci na úspěch, jelikož by bylo nutné ho účinně vynucovat. Problémem je však, že vynucování by probíhalo na úrovni irského práva (vzhledem k sídlu Airbnb), které bude odkazovat na zákon o ochraně osobních údajů. Iniciativou měst EU je v této souvislosti výzva Evropské komise na zavedení celoevropské regulace Airbnb.

Dalším návrhem, který aktuálně projednává Evropská komise, je podle Vojáčka (2021) **udělení pracovníkům tzv. gig ekonomik status zaměstnanců**. Mezi tyto ekonomiky se řadí také Airbnb a Uber. Pojem gig ekonomika se označuje práce spočívající v najímání externích pracovníků společnostmi na základě omezených kontraktů. Firmy tímto způsobem šetří náklady, a to především na odvodech sociálního a zdravotního pojištění zaměstnanců. Tyto společnosti si chtějí udržet nízké náklady a vysoké zisky, a z toho důvodu bojují proti zmiňovanému návrhu. Tento návrh je především reakcí na finanční situaci pracovníků, v které se ocitli během pandemie COVID-19, jelikož nemají nárok na jakoukoliv kompenzaci od státu. První zemí, která tento návrh přijala se dle Satarina (2021) stala v březnu letošního roku Velká Británie. Řidiči Uberu se zde stali zaměstnanci, kteří mají nárok na standardní zaměstnanecké benefity (garance minimální mzdy, čerpání dovolené, příspěvek na důchod atd.). Toto významné rozhodnutí je reakcí na rozhodnutí britského Nejvyššího soudu, podle kterého mají

řidiči Uber nárok na větší ochranu. Dle autorčina názoru, by zavedení tohoto návrhu zajistilo vyšší ochranu pracovníků před ztrátou výdělků, ale výrazně by se zvýšilo administrativní a finanční zatížení zaměstnavatelů. Toto zvýšení nákladů by tak mohlo vést ke ztrátě zaměstnání pracovníků. Analytik České spořitelny Radek Novák se domnívá, že zásadní bude definice, co tzv. gig ekonomika je. „*V každém případě český stát bude muset tyto technologické, ekonomické i společenské změny vzít v potaz a vyjasnit legislativní úpravu, aby nepotlačovala ekonomickou aktivitu a zároveň nenutila pracovníky ubírat se do poloilegality,*“ dodává Novák.

Řada odpůrců sdílené ekonomiky požaduje **úplný zákaz těchto činností**. Např. kritici Airbnb si stěžují na rostoucí ceny nájmu a nemovitostí či nadměrný turistický ruch v centru měst. Některé evropské státy či města k zákazu přistupují, jelikož neví, jak si s neregulovanými službami poradit (Housková, 2016). Autorka zastává názor, že zákaz platforem sdílené ekonomiky ze strany zákonodárců není správným krokem, a to především z důvodu výhod, které tato ekonomika nabízí (viz kap. 1.1). Vhodné není rovněž aplikovat ani nadměrná regulatorní opatření, která by nejspíše vedla k přechodu činností do stínové ekonomiky. Snahou by mělo být spíše ji podporovat a pružně reagovat na její rychlý rozvoj tvorbou jasných a srozumitelných pravidel, která zajistí právní ochranu všech zúčastněných stran ekonomiky sdílení.

6.1 Doporučení pro rozvoj sdílené ekonomiky v ČR

Na základě všech zjištěných skutečností a s využitím několika dostupných analýz zabývajících se přístupem ke sdílené ekonomice, navrhuje autorka několik doporučení. Tato doporučení by dle autorčina názoru mohla přispět k rozvoji sdílené ekonomiky v České republice. Autorka vychází z *Doporučení pro rozvoj sdílené ekonomiky* (Hospodářská komora ČR, 2018), z *Analýzy sdílené ekonomiky a digitálních platforem* (Úřad vlády ČR, 2017a) a z *Analýzy vybraných sektorů sdílené ekonomiky v České republice* (Kruliš a Rezková, 2016).

Doporučení pro rozvoj jsou následující:

1) Jednoznačná definice sdílené ekonomiky a podnikání

Prvním krokem v rámci regulace sdílené ekonomiky by mělo být stanovení její jasné definice a služeb, které do sdílené ekonomiky spadají. Konkrétní znění definice by mohlo být: „*Sdílená ekonomika je ekonomický systém vykazující*

dočasný charakter transakce bez nutnosti převodu vlastnictví, který využívá digitálních platform za účelem efektivního využívání aktiv a snížení transakčních nákladů. Problematickou oblastí je především otázka, zda jsou poskytovatelé sdílené ekonomiky považováni za podnikatele dle českého práva a vztahují se tak na ně určitá práva a povinnosti. Problémem v definici podnikání (viz kap. 3.3) je především slovo „soustavnost“ přičemž např. poskytovatelé ubytování přes Airbnb nemají právní jistotu, zda jsou podnikatelé a kdy a z čeho mají odvádět daně a poplatky. Doporučením je tedy rozšíření definice podnikání o to, co není podnikáním. Návrh definice: *„Podnikatelem není osoba, která vykonává činnost dočasně či příležitostně.“*

2) Stanovení hranice mezi příležitostnou činností a podnikáním

S definicí podnikatele by zároveň mělo být jasně definováno, kdy je činnost považována za příležitostnou a kdy je podnikáním. Rozhodujícím u poskytovatele služeb může být jeho výše obratu za rok a četnost poskytovaných služeb (např. počet nemovitostí, které daná osoba v průběhu roku pronajímá). Příjem z příležitostné činnosti by mohl být ohraničený fixním limitem v úhrnu 30 000 Kč za rok, stejně jako v daňové legislativě (zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů) nebo by mohla být hranice stanovena jako několikanásobek minimální mzdy. Pro osoby, jejich příjem za rok by byl nižší než daná hranice, by měly být poskytovány určité úlevy (př. absence povinnosti vlastnit živnostenské oprávnění, osvobození od daňové povinnosti či její případné snížení aj.).

3) Přijímání efektivních regulací pro jednotlivá odvětví

Dalším doporučením je dbát na to, aby z hlediska státu nedošlo k přeregulování sdílené ekonomika. Tato situace by mohla odradit její uživatele i poskytovatele. Služby, které sdílená ekonomika poskytuje zajišťují zvýšení poptávky na trhu, jelikož zapojují i ty, kteří by se tradiční ekonomiky neúčastnili. Vhodným řešením je snížení regulatorní zátěže v daném odvětví, např. zrušení požadavku na vedení tištěné domovní knihy hostitelů Airbnb, jelikož záznamy o hostech jsou vedeny elektronicky. Přijímané regulace by měly být vzhledem k výhodám a rychlému rozvoji odvětví pružné, umírněné a zásadní. Jakékoliv připravované regulace by měly být efektivně vymahatelné, neměly by zatěžovat administrativu a neměly by způsobovat přesun části sdílené ekonomiky do šedé zóny. Např. návrh zavedení maximálního počtu přenocování v kalendářním roce u platformy Airbnb by měl

být aplikován pouze v případech, kde je možné jednoznačně prokázat, že poskytovatel svým jednáním zasahuje do bytové politiky v daném městě.

Je zapotřebí si uvědomit, že přijímaná pravidla není možné aplikovat na všechna odvětví sdílené ekonomiky, ale je zapotřebí na každé nahlížet samostatně a přijímat pro ně specifická opatření.

4) Zajištění řádného odvodu daní a poplatků

Prioritou státu by mělo být usnadnění řádného odvodu daní a poplatků, což zajistí jejich vyšší výběr. Důležitým krokem je sjednocení živnostenské a daňové legislativy, aby bylo zřejmé, kdo má plnit jaké povinnosti. Především pro menší subjekty je důležitá srozumitelnost, přehlednost a efektivní vymahatelnost. Zároveň je zapotřebí zajistit efektivní kontrolu, aby nedocházelo ke zneužívání nastavených pravidel.

Stát by měl usilovat o propojení jednotlivých registrů a efektivně je využívat, což by vedlo k eliminaci administrativního zatížení občanů. Inspirací je již několikrát zmiňovaný Estonský model, který ukazuje, že zjednodušení daňového přiznání a možnost jeho podání online zvyšuje počty a celkové objemy daňových přiznání.

5) Podpora sdílené ekonomiky – komunikace veřejnosti

Stát by měl mít pozitivní přístup ke sdílené ekonomice a měl by ji v tomto smyslu prezentovat také občanům, aby jim byla tato ekonomika přínosem a mohli využívat benefitů, které nabízí. Podporování by měli být především ti, kteří si sdílenou ekonomikou pouze přivydělávají, ale zároveň by pro ně měla být stanovena jasná a srozumitelná pravidla.

Závěr

Sdílená ekonomika se stala díky rozvoji digitálních technologií nedílnou součástí mnoha odvětví národního hospodářství, přičemž nejrozšířenější je v oblasti ubytování, dopravy a poskytování peněz. Přestože je tato ekonomika aktuálně negativně ovlivněna celosvětovou pandemií COVID-19, je možné předpokládat, že její význam bude nadále narůstat i v budoucnosti. Z tohoto důvodu je zapotřebí, aby bylo ze strany zákonodárců vynaloženo značné úsilí pro vytvoření odpovídající regulace a režimu zdanění. Jejich podoba by měla mít pozitivní vliv na ekonomickou aktivitu zúčastněných subjektů a měla by přispět ke zdravému konkurenčnímu trhu daného odvětví.

Chápána by měla být sdílená ekonomika jako příležitost pro ekonomický růst, nižší nezaměstnanost či snížení transakčních nákladů ze sdílení aktiv. Rovněž je však nutností nastavit jasná pravidla a přizpůsobit legislativu pro její rozvoj a eliminaci jejich negativních vlastností (př. nerovné podmínky na konkurenčním trhu).

V praktické části této diplomové práce byla problematika daňových aspektů představena na vybraných společnostech Airbnb a Uber. V rámci provedených analýzy byly představeny různé přístupy na zdanění účastníků těchto platform včetně zhodnocení potenciálních daňových úniků na základě výpočtů a dostupných informací. Především u poskytovatelů těchto služeb dochází k chybnému výkladu zákonů a s tím související neplnění jejich daňových povinností. Z tohoto důvodu je vhodné pro regulaci sdílené ekonomiky vytvořit transparentní pravidla, která přispějí k řádnému odvodu daní a poplatků.

Vhodnou inspirací je estonský model, který usnadňuje systém výběru daní pomocí propojení digitální platformy se systémem finanční správy. Tento systém dle zahraniční zkušenosti ukazuje, že jednoduchá, srozumitelná a transparentní pravidla motivují daňové poplatníky k dodržování jejich daňových povinností.

V závěru práce byl představen souhrn doporučení pro rozvoj sdílené ekonomiky v České republice. Součástí těchto doporučení je stanovení jasných a srozumitelných definic, stanovení hranice mezi příležitostným příjmem a podnikáním, zajištění řádného výběru daní a poplatků, přijímání efektivních regulací a podpora sdílené ekonomiky jako celku.

Seznam použitých zdrojů

- Aasmě, M. (2017, May 1). Income declared through Uber and Taxify has overwhelmingly increased. *Republic of Estonia: Tax and Customs Board*. [vid. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.emta.ee/eng/income-declared-through-uber-and-taxify-has-overwhelmingly-increased>
- Airbnb (2021a). Co jsou to servisní poplatky Airbnb? *Airbnb: Centrum nápovědy*. [vid. 2021-01-13]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/1857/co-jsou-to-servisni-poplatky-airbnb>
- Airbnb (2021b). Jak Airbnb funguje. *Airbnb*. [vid. 2021-03-16]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/d/howairbnbworks>
- Airbnb (2021c). About Us. *Airbnb: News*. [vid. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://news.airbnb.com/about-us/>
- Aktuálně.cz (2018, 5. listopad). Praha omezí Airbnb. Nové vedení šlape krátkým pronájmům na krk, už se nemají vyplatit. *Aktuálně.cz*. [vid. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/airbnb-se-musi-prestat-vyplacet-chci-aby-byty-dostali-dlouho/r~2fb57666e0e111e8be3d0cc47ab5f122/>
- Andreotti, A., Anselmi, G., Eichhorn, T., Hoffmann, C. P., & Micheli, M. (2017). Participation in the Sharing Economy. *Report from the EU J2020 Research Project Ps2Share: Participation, Privacy, and Power in the Sharing Economy*. doi:10.2139/ssrn.2961745
- AirDNA (2021). Prague. *AIRDNA: Marketminder*. [vid. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://www.airdna.co/vacation-rental-data/app/cz/default/prague/overview>
- Asociace českého carsharingu (2021). Kam míří carsharing v ČR? *Asociace českého carsharingu*. [vid. 2021-01-21]. Dostupné z: <https://ceskycarsharing.cz>
- Bajtler, M. (2020, 27. listopad). Druhá vlna covidu zasáhla znovu pronájem. Z Airbnb zmizela už polovina bytů. *iDNES.CZ*. [vid. 2021-01-30]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/airbnb-praha-byty-pronajem.A201126_582919_praha-zpravy_lesa
- Bartušková, H. (2020, 13. únor). Jak uvést příjmy z pronájmu do daňového přiznání 2020. *Hypindex.cz*. [vid. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.hypindex.cz/clanky/jak-uvest-prijmy-z-pronajmu-do-danoveho-priznani/>
- Belk, R. W., Eckhardt, G. M. & Bardhi, F. (2019). *Handbook of the Sharing Economy*. UK: Edward Elgar Publishing Limited.
- Belleflamme, P., Lambert, T., & Schwienbacher, A. (2010). Crowdfunding: An Industrial Organization Perspective. *Economics of crowdfunding*.
- Belyh, A. (2019, September 19). An Introduction to Sharing Economy. *CLEVERISM*. [vid. 2021-01-14]. Dostupné z: <https://www.cleverism.com/introduction-to-sharing-economy/>

BlaBlaCar (2021). O čem je moderní spolujízda autem? *BlaBlaCar*. [vid. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://blog.blablacar.cz/blablalife/novy-druh-cestovani/spolecnost/definice-spolujizdy>

Botsman, R. (2015, October 19). The Sharing Economy: Dictionary of Commonly Used Terms. *Medium: Rachel Botsman*. [vid. 2021-01-16]. Dostupné z: <https://medium.com/@rachelbotsman/the-sharing-economy-dictionary-of-commonly-used-terms-d1a696691d12>

Botsman, R., & Rodgers, R. (2010). *What's mine is yours: the rise of collaborative consumption*. New York: Harper Business.

Böckmann, M. (2013). The Shared Economy: It is time to start caring about sharing; value creating factors in the shared economy. *University of Twente, Faculty of Management and Governance*.

Brejčák, P. (2020, 1. červenec). Taxikáři už nemusí mít taxametr, svítilnu ani znát místopis. Bolt i Uber změny vítají, Liftago očekává zhoršení dopravy. *CzechCrunch*. [vid. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.czechcrunch.cz/2020/07/taxikari-uz-nemusi-mit-taxametr-svitilnu-ani-znat-mistopis-bolt-i-uber-zmeny-vitaji-liftago-ocekava-zhorseni-dopravy/>

Business Model Toolbox (2021). *Airbnb*. [obrázek]. [vid. 2021-03-15]. Dostupné z: <https://bmtoolbox.net/stories/airbnb/>

Ctibor, J., & Lajsek, V. (2021, 22. leden). Pokus o regulaci krátkodobého ubytování nesmí být iluzorní. *Hospodářské noviny*. [vid. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-66872490-pokus-o-regulaci-kratkodobeho-ubytovani-nesmi-byt-iluzorni>

Česko v datech (2018, 2. červenec). Budoucnost ve sdílení. *Česko v datech*. [vid. 2021-01-21]. Dostupné z: <https://www.ceskovdatech.cz/clanek/92-budoucnost-ve-sdileni-velky-prehled-toho-co-uz-v-cesku-sdilime/>

Česká advokátní komora (2014, 26. květen). Stanoviska k NOZ: K pojmu podnikatel podle občanského zákoníku. *Bulletin-advokacie.cz*. [vid. 2021-02-05]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/stanoviska-k-noz-k-pojmu-podnikatel-podle-obcanskeho-zakoniku?browser=mobi>

Český rozhlas (2020, 20. duben). Prezident schválil povinnost platform typu Airbnb sdílet s českými úřady informace o ubytovatelích. *iROZHLAS*. [vid. 2021-04-05]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-prezident-podpis-zakony-novela-cenne-papiry-cnb_2004201745_mov

Český statistický úřad (2021). Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních. *Veřejná databáze: Český statistický úřad*. [vid. 2021-04-03]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU03-M&z=T&f=TABULKA&katalog=31743&str=v285&u=v285_VUZEMI_100_3018

- Davlembayeva, D., Papagiannidis, S., & Alamanos, E. (2020). Sharing economy: Studying the social and psychological factors and the outcomes of social exchange. *Technological Forecasting and Social Change*, vol. 158, 120143. doi: 10.1016/j.techfore.2020.120143
- Marek, D., Franče, V., Němec, P., Bolková, E., Novotná, K., & Krchnivá, K. (2017). Sdílená ekonomika, Bohatství bez vlastnictví. *Deloitte*. [vid. 2021-01-14]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/deloitte-analytics/articles/sdilena-ekonomika-studie.html>
- Dervojeđa, K., Verzijl, D., Nagtegaal, F., Lengton, M., Rouwmaat, E., PwC Netherlands...PwC Luxembourg. (2013). The Sharing Economy: Accessibility based business models for peer-to-peer markets. *European Commission: Business Innovation Observatory, Case study 12*.
- Eckhardt, G. M., & Bardhi, F. (2015). *The Sharing Economy Isn't about sharing at all*. London: Harvard Business School Publishing Corporation.
- English Oxford Living Dictionaries (2018). Sharing economy. *LEXICO*. [vid. 2021-01-16]. Dostupné z: https://en.oxforddictionaries.com/definition/sharing_economy
- Evropská komise (2016). Sdělení komise evropskému parlamentu, radě, evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů *Evropský program pro ekonomiku sdílení, COM(2016), 256 final*.
- European Commission (2018). Study to Monitor the Economic Development of the Collaborative Economy at sector level in the 28 EU Member States. *Publications Office of the European Union*. doi: 10.2873/83555
- Evropský parlament (2020, 15. prosinec). Proč chce EU regulovat podnikání online platformem? *Evropský parlament*. [vid. 2021-02-04]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/economy/20201008STO88810/proc-chce-eu-regulovat-podnikani-online-platforem>
- EY (2020, July 8). OECD releases model rules for data reporting by platform operators for sellers in the sharing economy. *EY: Tax News Update*. [vid. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://globaltaxnews.ey.com/news/2020-5947-oecd-releases-model-rules-for-data-reporting-by-platform-operators-for-sellers-in-the-sharing-economy>
- Finance.cz (2018, 11. květen). Kde všude můžete potkat sdílenou ekonomiku. *FINANCE.cz*. [vid. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/509341-co-se-muze-sdilet/>
- Finance.cz. (2021). Sociální pojištění OSVČ – odvod a platba pojistného. *FINANCE.cz*. [vid. 2021-02-29]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/socialni-pojisteni-osvc/odvod-a-placeni/>
- Finanční správa (2016-2021). Ubytování jako samostatná činnost nebo nájem nemovitě věci. *Etržby*. [vid. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://www.etrzby.cz/cs/Ubytovani>
- Fincentrum & Swiss Life Select (2020. 14. leden). Zonky má za sebou nejúspěšnější rok. Letos se jako Benxy chystá na expanzi do Evropy. *Investujeme.cz*. [vid. 2021-01-28]. Dostupné z: <https://www.investujeme.cz/tiskove-zpravy/zonky-ma-za-sebou-nejuspesnejsi-rok-letos-se-jako-benxy-chysta-na-expanzi-do-evropy/>
- Forbes Media LLC (2021). The Definitive Ranking Of The Wealthiest Americans in 2020. *Forbes*. [vid. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/forbes-400/>

Fraiberger, S., & Sundararajan, A. (2017). Peer-to-Peer Rental Markets in the Sharing Economy. *NYU Stern School of Business Research Paper (First version March 2015; current version September 2017)*. doi: 10.2139/ssrn.2574337

Frenken, K., Meelen, T., Arets, M. & Van de Glind, P. (2015, May 20). Smarter regulation for the sharing economy. *The Guardian*. [vid. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/science/political-science/2015/may/20/smarter-regulation-for-the-sharing-economy>

Frenken, K., & Schor, J. (2017). Putting the sharing economy into perspective. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, vol. 23, 3-10. doi: 10.1016/j.eist.2017.01.003

Gola, P. (2020, 25. březen). Jak zdanit příležitostný příjem? *Finance.cz*. [vid. 2021-02-23]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/465988-jak-zdanit-prilezitostny-prijem/>

Goudin, P. (2016). *The Cost of NonEurope in the Sharing Economy*. European Parliamentary Research Service.

Generální finanční ředitelství (2017a, 11. říjen). Informace k daňovému posouzení povinností poskytovatelů ubytovacích služeb (Airbnb a další). *Finanční správa*. [vid. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/novinky/2017/Info-k-danovemu-posouzeni-povinnosti-poskytovatelu-ubytovacich-sluzeb-8796>

Generální finanční ředitelství (2017b, 29. květen). Informace k daňovému posouzení povinností poskytovatelů přepravních služeb (UBER). *Finanční správa*. [vid. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/novinky/2017/Info-k-dan-posouzeni-povinnosti-poskytovatelu-prepravnich-sluzeb-uber-8534>

Guerini, G., & Andersson, K. (2018, 2. březen). Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zdanění ekonomiky sdílení: Analýza možných daňových politik vzhledem k rozvoji ekonomiky sdílení. *Úřední věstník Evropské unie*, C 081, 09. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017AE2946&qid=1541439708522&from=EN>

Habáň, P. (2018, 31. srpen). Finanční správa uzavřela s Magistrátem hlavního města Prahy memorandum o vzájemné výměně informací v souvislosti s Airbnb. *Finanční správa: Tiskové zprávy GFR*. [vid. 2021-04-02]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/media-a-verejnost/tiskove-zpravy/tz-2018/FS-uzavrela-s-prazskym-magistratem-memorandum-o-airbnb-9363>

Habáň, P. (2019, 3. říjen). Finanční správa se zaměří na kontrolu přepravních služeb. *Finanční správa: Tiskové zprávy GFR*. [vid. 2021-03-22]. Dostupné z:

<https://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/media-a-verejnost/tiskove-zpravy/tz-2019/fs-se-zameri-na-kontrolu-prepravnych-sluzeb-10085>

Heller, J. (2018, 26. únor). Řidiči neukvapte se. Uber se vám je těžko vyplatí, tvrdí vládní analýza. *Idnes.cz: Zpravodajství*. [vid. 2021-02-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/uber-se-ridicum-nevyplati-analyza-urad-vlady-taxi-liftago-studie-urad-vlady.A180216_144040_domaci_hell

Heller, J. (2020, 1. červenec). Nová pravidla pro taxi. Uber i Bolt vystupují z ilegality, zřejmě zamíří do regionů. *Aktuálně.cz*. [vid. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/plati-nova-pravidla-pro-taxi-uber-i-bolt-vezmou-utokem-mesta/r~8ddd03a8bace11ea9d74ac1f6b220ee8/>

Henten, A., & Windekile, I. (2015). Transaction costs and the sharing economy. *26th European Regional Conference of the International Telecommunications Society (ITS): 'What Next for European Telecommunications?'*, Madrid, Spain, 24th-27th June, 2015.

Hlůšková, K. (2021). Pronájem přes Airbnb a jak na DPH. *Virtuální účetní*. [vid. 2021-01-15]. Dostupné z: <https://virtualniucetni.com/pronajem-pres-airbnb/>

Horváth, I. (2020, 9. červenec). Taxikáři už nemusejí mít testy z místopisu, Praha novelu zákona kritizuje. *Idnes.cz: Zpravodajství*. [vid. 2021-02-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/novela-silnicni-zakon-taxikari-nemusi-mistopis-taxisluzba-taxi.A200709_558226_praha-zpravy_rsr

Hospodářská komora ČR (2018, březen). Doporučení pro rozvoj sdílené ekonomiky. *Hospodářská komora České republiky*. [vid. 2021-04-17]. Dostupné z: https://www.komora.cz/files/uploads/2018/03/20180327_Doporučení-Hospodářské-komory-ke-sdílené-ekonomice-1.pdf

HOTREC (2017, February 14). Policy Priorities for a responsible and fair 'collaborative' economy. *Hotrec: Policy Reports*. [vid. 2021-04-15]. Dostupné z: <https://www.hotrec.eu/category/publications/policy-reports/>

Hřib, Z. (2020, 5. únor). Rozumná regulace platform sdíleného bydlení je jedním z mnoha kroků k řešení krize dostupnosti bydlení v Praze. *Pirátská strana Praha*. [vid. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://praha.pirati.cz/zdenek-hrib-rozumna-regulace-bydleni.html>

Housková, S. (2016, 1. červen). Evropská komise jde s dobou: brání služby Uber, Airbnb či HomeAway. *Právní rádce*. [vid. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-65314160-evropska-komise-jde-s-dobou-brani-sluzby-uber-airbnb-ci-homeaway>

Chorá, M. (2020, 6. červenec). Airbnb se s námi odmítá bavit, potřebujeme nové zákony, říká pražská radní Marvanová. *Aktuálně.cz*. [vid. 2021-04-05]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/na-airbnb-nedosahneme-potrebujeme-vetsi-pravomoci-rika-praz/r~b0030714bb8911ea8b230cc47ab5f122/>

Ipsos [2018]. Sdílenou ekonomiku využívá téměř čtvrtina Čechů. Stoupá podpora regulace. *Ipsos*. [vid. 2021-01-28]. Dostupné z:

https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2018-04/tz_ceska_asociace_sdilene_ekonomiky_ipsos_12.4.2018.pdf

Ipsos (2020, 22. leden). Zájem o sdílenou ekonomiku roste, vyzkoušel ji už každý třetí Čech. *Ipsos*. [vid. 2021-01-28]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/cs-cz/zajem-o-sdilenu-ekonomiku-roste-vyzkousel-ji-uz-kazdy-treti-cech>

Janovec, M. (2021). Airbnb jako ubytování a daňové aspekty. *Janovec: advokátní kancelář*. [vid. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://www.akjanovec.cz/Publikace/Airbnb-jako-ubytovani-a-danove-aspekty/>

Kleinman, Z. (2017, June 21). Uber: The scandals that drove Travis Kalanick out. *BBC: News*. [vid. 2021-01-25]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/technology-40352868>

Koopman, Ch., Mitchell M., & Thierer, A. (2014). The Sharing Economy and Consumer Protection Regulation: The Case for Policy Change. *The Journal of Business, Entrepreneurship & the Law*, vol. 8, Iss 2. doi: 10.2139/ssrn.2535345

Krajčík, V., Veber, J., Ključnikov, A. et al. (2017). Sdílená ekonomika. *Program BETA2 Technologické agentury České republiky: „Vypracování metody analýzy nákladů a výnosů u dopravních služeb v sektoru sdílené ekonomiky a na jejím pomezí (tj. v rámci tzv. sdílené a platformové ekonomiky) skrze vytvoření datové základny a její pilotní ověření“*. Praha: VŠPP.

Krstanov, Z. (2020, 6. květen). Airbnb propustilo čtvrtinu lidí. Nikdo neví, kdy se cestování vrátí, říká jeho šéf. *Forbes*. [vid. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://forbes.cz/airbnb-propustilo-ctvrtinu-lidi-nikdo-nevi-kdy-se-cestovani-vrati-rika-jeho-sef/>

Kruliš, K. (2018, 9. červenec). Sdílená ekonomika v době chytrých měst – výzvy a doporučení. *EURACTIV*. [vid. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/prumysl-a-technologie/opinion/sdilena-ekonomika-v-dobe-chytrych-mest-vyzvy-a-doporuceni/>

Kruliš, K., & Rezková, A. (2016). Analýza vybraných sektorů sdílené ekonomiky v České republice. *Asociace pro mezinárodní otázky: Research Paper 2/2016*.

Liebreich, J. (2019, 22. říjen). Finanční správa spustila kontroly přepravních služeb. Zaměří se na Uber, Bolt a Liftago. *E15.cz*. [vid. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/domaci/financni-sprava-spustila-kontroly-prepravnich-sluzeb-zameri-se-na-uber-bolt-a-liftago-1363504>

Liebreich, J. (2020, 25. únor). Finanční správa zaklekla na řidiče alternativních taxislužeb. *E15.cz*. [vid. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.msn.com/cs-cz/zpravy/Zahranicni/financni-sprava-zaklekla-na-ridice-alternativnich-taxisluzeb/ar-BB10pjLL>

Línek, D. (2018). K rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci Uber. *Právnická fakulta UK*. [vid. 2021-03-10]. Dostupné z: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/old_files/1404058009.pdf

Magistrát hlavního města Prahy (2020a, 27. leden). Místní poplatek z pobytu. *Praha.eu*. [vid. 2021-04-02]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/potrebuji_resit/zivotni_situace/poplatky/mistni_poplatek_z_pobytu.html

Magistrát hlavního města Prahy (2020b, 8. červen). Praha chce prosadit novelu živnostenského zákona, která dá obcím větší pravomoci k regulaci krátkodobého ubytování. *Praha.eu*. [vid. 2021-04-09]. Dostupné z:

https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/praha_chce_prosadit_novelu.html

Mahdalová, K. (2020, 14. leden). Analýza: Airbnb v Česku je byznys, na který doplácíme všichni. *In Novinky.cz*. [vid. 2021-03-20]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/analyza-airbnb-v-cesku-je-byznys-na-ktery-doplacime-vsichni-40308029>

Mach, V., & Vobořil, J. (2020). Jak se bránit negativním dopadům ubytování sjednaného přes digitální platformy. *Iuridicum Remedium: není nám to jedno*.

[vid. 2021-04-05]. Dostupné z: <https://www.iure.org/d/14/publikace-jak-se-branit-negativnim-dopadum-ubytovani-sjednaneho-pres-digitalni-platformy>

Martucci, B. (2021, October 2). What Is the Sharing Economy – Example Companies, Definition, Pros & Cons. *Money Crashers*. [vid. 2021-01-26]. Dostupné z:

<https://www.moneycrashers.com/sharing-economy/>

Marianovská, V., & Němec, M. (2018). Fenomén Airbnb a jeho dopady v kontextu hl. m. Prahy. *IPR PRAHA: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy*. [vid. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://www.iprpraha.cz/bydleni>

Ministerstvo financí ČR. (2020, červen). Zpráva o činnosti Finanční správy ČR a Celní správy ČR za rok 2019. *Ministerstvo financí ČR*. [vid. 2021-03-22]. Dostupné z:

<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danove-a-celni-statistiky/zpravy-o-cinnosti-financni-a-celni-sprav/2019/zprava-o-cinnosti-financni-spravy-cr-a-c-38924>

MPO. (2018). Rozsudek ve věci C-434/15. *Ministerstvo průmyslu a obchodu*. [vid. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/e-komunikace-a-posta/postovni-sluzby/sluzby-informacni-spolecnosti/rozsudkem-ve-veci-c-434-15-soudni-dvur-eu-klicovym-zpusobem-doplnil-vyklad-tykajici-se-sluzeb-informacni-spolecnosti--234208/>

Norberg, A. (2017). From blended learning to learning onlife – ICTs, time and access to higher education. *From 'blended learning' to learning onlife, thesis*.

Novinky (2019, 21. srpen). Daňová kontrola pronajímatelů přes Airbnb vynesla státu 35 milionů. *In Novinky.cz*. [vid. 2021-04-07]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/danova-kontrola-pronajimatelu-pres-airbnb-vynesla-statu-35-milionu-40293932>

OECD (2002, January 3). Regulation. *OECD: Glossary of Statistical Terms*. [vid. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3295>

OECD (2020, July 3). *Model Rules for Reporting by Platform Operators with respect to Sellers in the Sharing and Gig Economy*. OECD, Paris. Dostupné z: <https://www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/model-rules-for-reporting-by-platform-operators-with-respect-to-sellers-in-the-sharing-and-gig-economy.htm>

Ondrová, D., & Zvoníček, T. (2020, 23. leden). Provozování taxislužby prostřednictvím alternativních dopravců jako nekalosoutěžní jednání? *Advokátní deník*. [vid. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/01/23/provozovani-taxislužby-prostrednictvim-alternativnich-dopravcu-jako-nekalosoutezni-jednani/>

Parlamentní listy (2020, 2. březen). Praha připravila legislativní změny podnikání v oblasti krátkodobých pronájmů. *Parlamentní listy.cz*. [vid. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/profily/JUDr-Hana-Kordova-Marvanova-126691/clanek/Praha-pripravila-legislativni-zmeny-podnikani-v-oblasti-kratkodobych-pronajmu-102129>

Pešlová, B. I. (2021, 1. březen). COVID vs. Airbnb. Co dál s krátkodobými pronájmy? *Maxima reality*. [vid. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.maxima.cz/blog/kratkodobe-pronajmy-pozastaveny-jak-resit-vypadek-prijmu/>

Pichrt, J., Boháč, R., & Morávek, J. (2017). *Sdílená ekonomika – sdílený právní problém?* Praha: Wolters Kluwer.

Plzeňské městské dopravní podniky (2021). Co to je Karkulka. *PMDP: Karkula*. [vid. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://karkulka.pmdp.cz>

Pouri, J. M., & Hilty, L. M. (2021). The digital sharing economy: A confluence of technical and social sharing. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, vol. 38, 127-139. doi: 10.1016/j.eist.2020.12.003

Pryhodko, G. (2017). Marketplaces by types of participats: C2C, B2C and B2B. *Marketplace: WIKI* [vid. 2021-01-17]. Dostupné z: <http://wiki.rademade.com/marketplace-c2c-b2c-b2b>

RealityMIX.cz (2021). Průměrná cena pronájmu – měsíc/byt 60m² – Praha. *REALITYMIX.CZ*. [vid. 2021-03-27]. Dostupné z: <https://realitymix.cz/statistika-nemovitosti-graf.php?mesto=19&praha=0&s=byty-pronajem-prumerna-cena-pronajmu-mesic-byt-60m2>

Satarino, A. (2021, March 16). In a First, Uber Agrees to Classify British Drivers as 'Workers'. *The New York Times*. [vid. 2021-04-17]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2021/03/16/technology/uber-uk-drivers-worker-status.html>

Smejkalová, K. (2020, 19. červen). Krize ukázala, jak tu Airbnb a spol. škodí. České politice ale zatím skutek utek. *Deník referendum*. [vid. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/31350-krize-ukazala-jak-tu-airbnb-a-spol-skodi-ceske-politice-ale-zatim-skutek-utek>

Stephany, A. (2015). *The Business of Sharing: Making it in the New Sharing Economy*. London: Springer.

Svoboda, M. (2019, 10. červenec). Jaké daňové povinnosti musí řešit řidiči Uberu a poskytovatelé ubytování přes Airbnb? *Epravo.cz*. [vid. 2021-02-28]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/jake-danove-povinnosti-musi-resit-ridici-uberu-a-poskytovatele-ubytovani-pres-airbnb-109603.html>

Uber Technologies Inc. (2021a). O nás. *Uber*. [vid. 2021-01-25]. Dostupné z: <https://www.uber.com/cz/cs/about/>

Uber Technologies Inc. (2021b). Použijte Uber ve městech po celém světě. *Uber*. [vid. 2021-01-25]. Dostupné z: <https://www.uber.com/global/cs/cities/>

Uber Technologies Inc. (2021c). Nabídka technologií Uberu. *Uber*. [vid. 2021-01-25]. Dostupné z: <https://www.uber.com/cz/cs/about/uber-offerings/#rideoptions>

Uber Technologies Inc. (2021d). Řízení. *Uber*. [vid. 2021-01-25]. Dostupné z: https://www.uber.com/cz/cs/drive/requirements/?utm_medium=offerings&utm_source=uber

Úřad vlády ČR (2017a). Analýza sdílené ekonomiky a digitálních platform: Východiska a shrnutí. *Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR: Analytický materiál 06/2017*.

Úřad vlády ČR (2017b). Analýza sdílené ekonomiky a digitálních platform: Příloha č. 1 – Právní režimy v jiných státech. *Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR: Analytický materiál 06/2017*.

Úšela, J. (2018a, 25. únor). V Estonsku už regulaci Uberu vyřešili. Česko se teď hodlá příkladem z Pobaltí inspirovat. *Hospodářské noviny*. [vid. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1-66060290-v-estonsku-uz-regulaci-uberu-vyresili-cesko-se-ved-hodla-prikladem-z-pobalti-inspirovat>

Úšela, J. (2018b, 10. srpen). Neplatičům daní z řad uživatelů Uberu i Airbnb Každý den nabíhají pokuty k prodlení. *Právní rádce*. [vid. 2021-03-22]. Dostupné z: <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-66213970-neplaticum-dani-z-rad-uzivatelu-uberu-i-airbnb-kazdy-den-nabihaji-pokuty-z-prodleni>

V Praze doma. (2020). Praha a Airbnb v číslech. *Vprazedoma.cz: Regulace Airbnb*. [vid. 2021-03-20]. Dostupné z: <https://www.vprazedoma.cz/praha-a-airbnb-v-cislech/>

Vančura, P. (2020, 28. únor). Ubytování přes Airbnb láká turisty. *Statistika&My: Magazín Českého statistického úřadu*. [vid. 2021-01-27]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2020/02/28/ubytovani-pres-airbnb-laka-turisty/>

Veber, J., Krajčík, V., Hruška, L., Makovský, P. et al. (2016). Sdílená ekonomika. *Program BETA Technologické agentury České republiky: „Vymezení metodologických postupů pro zajištění datové základny a ekonomických východisek pro regulační ošetření tzv. sdílené ekonomiky“*. Praha: VŠPP.

Vesecký, Z. (2017, 18. prosinec). Výběr daní ze sdílených služeb by mohly zajistit jednoduché miniživnosti. *Podnikatel.cz*. [vid. 2021-03-23]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/vyber-dani-ze-sdilenych-sluzeb-by-mohly-zajistit-jednoduche-minizivnosti/>

Vojáček, L. (2021, 28. únor). Řidiči Uberu a spol. mají být zaměstnanci. EU chce posílit práva kontraktorských pracovníků. *E15.cz: Zahraničí*. [vid. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/zahranicni/ridici-uberu-a-spol-maji-byt-zamestnanci-eu-chce-posilit-prava-kontraktorskych-pracovniku-1378306>

Wallsten, S. (2015). The Competitive Effects of the Sharing Economy: How is Uber Changing Taxis? *Technology Policy Institute: Studying the Global Information Economy*.

Woskow, D. (2014, November). Unlocking the Sharing Economy: An Independent review. *Department for Business, Innovation & Skills*. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/publications/unlocking-the-sharing-economy-independent-review>

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní.

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Žurovec, M. (2018, 12. červenec). Ministerstvo financí uzavřelo se společností UBER daňové memorandum. *Ministerstvo financí ČR*. [vid. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2018/mf-a-uber-uzavrely-danove-memorandum-32403>

Žurovec, M. (2019, 15. říjen). Parlament schválil rovná pravidla pro trh s ubytováním. *Ministerstvo financí ČR*. [vid. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2019/parlament-schvalil-rovna-pravidla-36340>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdíly mezi nájmem a poskytováním ubytovacích služeb.....	34
Tabulka 2: Srovnání výnosů a nákladů vybraných služeb Uber (reálné nájezdy).....	40
Tabulka 3: Srovnání výnosů a nákladů vybraných služeb Uber (stejně podmínky)	41
Tabulka 4: Výpočet DPFO u poskytovatelů přepravních služeb Uber Pop(X) (v Kč)...	43
Tabulka 5: Ilustrativní výpočet měsíční výše DPH ze servisního poplatku	45
Tabulka 6: Ilustrativní výpočet měsíčního výnosu DPH ze servisního poplatku.....	46
Tabulka 7: Roční sazba silniční daně	47
Tabulka 8: Ilustrativní výpočet silniční daně.....	48
Tabulka 9: Ilustrativní výpočet výnosu ze silniční daně řidičů Uberu	49
Tabulka 10: Vybrané údaje o ubytování v Praze v rámci Airbnb (únor 2021)	54
Tabulka 11: Výpočet DPFO u poskytovatelů ubytovacích služeb Airbnb (v Kč).....	55
Tabulka 12: Ilustrativní výpočet měsíčního výnosu DPH ze servisního poplatku.....	58
Tabulka 13: Místní poplatek z pobytu	59

Seznam obrázků

Obrázek 1: Faktory sdílené ekonomiky.....	10
Obrázek 2: Sdílená ekonomika – odlišná označení.....	12
Obrázek 3: Podíl na trhu s ubytováním v ČR a v Praze.....	16
Obrázek 4: Počet sdílených automobilů v ČR v letech 2014-2020.....	18
Obrázek 5: Velikost sdílené ekonomiky v EU 2016 (v miliardách EUR).....	22
Obrázek 6: Podíl sdílené ekonomiky na HDP (v %).....	23
Obrázek 7: Povědomí o sdílené ekonomice v ČR.....	24
Obrázek 8: Mezikvartální vývoj počtu aktivních nabídek na Airbnb v Praze.....	24
Obrázek 9: Schéma spolupráce EDCR a Uber.....	30
Obrázek 10: Servisní poplatek u hostitele (poskytovatele ubytování) a DPH.....	36
Obrázek 11: Servisní poplatek u hosta (uživatel ubytování) a DPH.....	37
Obrázek 12: Business model platformy Airbnb.....	52
Obrázek 13: Typ pronájmů nabízených přes Airbnb (únor 2021).....	53

Seznam použitých zkratk

B2B	Business to Business (<i>právní vztah mezi podnikateli</i>)
B2C	Business to Customer (<i>právní vztah mezi podnikatelem a spotřebitelem</i>)
C2C	Customer to Customer (<i>právní vztah mezi spotřebiteli</i>)
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
EDCR	Estonská daňová a celní správa
EHSV	Evropský hospodářský a sociální výbor
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HOTREC	Evropská asociace hotelů, restaurací a kaváren
Inc.	Incorporated (<i>veřejná obchodní společnost</i>)
OECD	Organizace pro Evropskou hospodářskou spolupráci
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
P2P	Peer to Peer (<i>právní vztah mezi spotřebiteli</i>)
STK	Stanice technické kontroly
USA	United States of America (<i>Spojené státy americké</i>)
ZDP	Zákon o daních z příjmů
ZDPH	Zákon o dani z přidané hodnoty

Abstrakt

Koblencová, K. (2021). *Daňové aspekty sdílené ekonomiky* (Diplomová práce). Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická, Česko.

Klíčová slova: sdílená ekonomika, daně, sdílení, Airbnb, Uber, regulace

Tato diplomová práce se zabývá daňovými aspekty sdílené ekonomiky. V úvodu práce je představena problematika sdílení a jeho nejrozšířenějších odvětví, kterými jsou doprava, ubytování a sdílené finance. Provedena je analýza daňových aspektů vybraných forem sdílené ekonomiky, kterými jsou Airbnb a Uber. Pozornost je věnována daňovému zatížení poskytovatelů těchto služeb, různým pohledům na přístupy zdanění či zhodnocení nerovných tržních podmínek a potenciálních daňových úniků. Práce se také věnuje problémům spojeným s přijímanými a navrhovanými regulacemi a předkládá jejich zhodnocení. Představena jsou rovněž určitá doporučení, která by byla vhodná přijmout pro zajištění budoucího rozvoje sdílené ekonomiky v národním hospodářství České republiky.

Abstract

Koblencová, K. (2021). *Tax Aspects of Sharing Economy* (Master's Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics, Czech Republic.

Key words: Sharing Economy, Tax, Sharing, Airbnb, Uber, Regulation

This diploma thesis deals with the tax aspects of a sharing economy. The introduction introduces the issue of sharing and its most common industries, which are transport, accommodation and shared finance. There is an analysis of tax aspects of selected forms of sharing economy, such as Airbnb and Uber. Attention is paid to the tax burden of providers of these services, different views on taxation approaches or the evaluation of unequal market conditions and potential tax evasion. The work also deals with the problems associated with the adopted and proposed regulations and presents their evaluation. There are also certain recommendations that would be appropriate to adopt to ensure the future development of a sharing economy in the national economy of the Czech Republic.